

ნატალა

საქართველოს
მედიის ცენტრი

140
2004

„მედიტატი“

მარია
ბეგია
„ალბათი“

„მედიკალიშვილი“

საქართველოს მიმდევარი

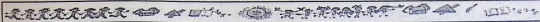
ანსამბლი „კახეთი“

საერთო
სამუშაო
სვლა-
ჯიმპლფისი
„სადენი“

მანია
ღუბუაია

ნაკადული

საყვანვილო ჟურნალი
2004 წ. № 4

ჩვენი ჟურნალი 1904 წელს სასიძვედლო მამულიშვილთა მიხედვით დაარსებული პირველი ქართული საყვანვილო ჟურნალის ნათესავად გამოცემული. მდგომარეობით მას სახელი შეეცვალა და „პიონერი“ ეწოდა, 1990 წლიდან კი იგი უკვე თავისი პირველადი სახელით გამოდის.

ნომრის შინაარსი

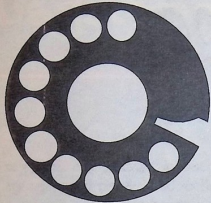
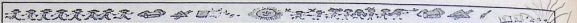
რეკავი ინანიშვილი – ბახარაშვილი გივი (მოთხრობა) -----	3
„ოლოშხერი“ -----	7
მურმან ლეგანიძე – რამდენი ჯავა სჭირდება, რამდენი ოფლი ჯავანს,	
რომელიც კაკაო შილდიდან ჩამოუტანა ბავას -----	10
მსოფლიო კილიტი კილიფი -----	12
ბავშვთა შვიტყვეობის კვირეული „ჩემი ლაგაზი ქვეყანა“ -----	14
თეატრში ჯალონური ტანები ჟღერს (მშვენიერების საყვარელი) -----	22
სერავდენ ოპანენი იალქნიანი გეგები -----	24
ტუსტი – (როგორ გინავს?) -----	26
ახალი სოლანდიის აღმოჩენა (პოეზია) -----	28
სიცილის ბაკვიტილი -----	31

23272

რედაქტორი
მანანა გელაშვილი

მისამართი: 380008, თბილისი, კოსტავას ქ. 14
ტელეფონები: 93-31-81; 93-18-84.
ინდექსი: 76157
ფასი 1 ლარი
რეგისტრირებულია შტატიზმის სახელმწიფოში

„ნაპაღულის“ საინჟინერო-სააგრო- საეკონომიკური „ფაქსი“

საზღია „ელეგის“ საინჟინერო

ჩატარდა რესპუბლიკური ტურნირი სპორტულ ცეკვებში, რომელიც სპორტული ცეკვების სტუდია „ელეგის“ 10 წლისთავს მიეძღვნა. ტურნირში თბილისელების გარდა, მონაწილეობდნენ ნორჩი მოცეკვაეები რუსთავიდან, ახალციხიდან, ქუთაისიდან. წყვილებს შორის საუკეთესოები იყვნენ თბილისელები ნათია მირცხულავა და ილია გვენცაძე. ახალციხელები ლელა ოქრობელიძე და სოსო სახიაშვილი, „ელეგის“ წევრები ქეთი სადუნიშვილი და თორნიკე ტოტოშვილი, სტუდია „თელას“ წარმომადგენლები სანია გამიძოვა და რატი გაჩეჩილაძე, მანანა გოგაშვილი და გიორგი სინჯიაშვილი „ფიესტადან“, ქუთაისელები თამუნა კილაძე და ბესო კრავიშვილი. ინდივიდუალურ შემსრულებელთაგან ტურნირის გამარჯვებულები გახდნენ თბილისელები თიკა კაშია და კარინა ბაღდასარიანი.

გამოყვანა დედოფლისწყაროში

დედოფლისწყაროს სამხატვრო სკოლაში მოწვობილ გა-

მოყვანაში „ჩემი საქართველო“ მონაწილეობდნენ როგორც პროფესიონალი, ისე ნორჩი მხატვრები.

ვერისაჟზე გამოფენილ ნამუშევრებში – პეიზაჟებში, პორტრეტებში, ჟანრობრივ სცენებში წარმოდგენილი იყო პატარების თვალით დანახული მშობლიური ბუნება, თანამემამულეები. არსებობს 22 წლის მანძილზე ამ სკოლამ 200-ზე მეტი ბავშვი აზიარა ხატვის ხელოვნებას, მათგან 40 დღეს პროფესიონალი მხატვარია.

შველას „იპარიონა მგლავა“ აკოვას

დიღმის ლ. თვიაშვილის სახელობის მოზარდთა და ბავშვთა ოლიმპიური მხადების ცენტრში გამართულ ქართული საბრძოლო ხელოვნების, ხრიდოლის ერთ-ერთ სახეობაში – ხეცსურულ ჭიდაობაში ცხრა სადროშო (გუნდი) და 110 ნორჩი ფალავანი მონაწილეობდა. გუნდებს შორის უძლიერესი „იბერიელი მგლების“ სადროშო გამოდგა, რომლის 13 წევრმა იზეიმა გამარჯვება. ძლიერები იყვნენ აგრეთვე „ხუამლისა“ და „შენაბადას“ ბიჭები.

ფიზკულტურის პოპოლარიზაცია თამაშობა

არც ისე დიდი ხანია რაც მიხეილ მესხის სახელობის ბავშვთა და მოზარდთა სპორტულ სკოლა „ავაზაში“ ჩამოყალიბდა 14-15 წლის გოგონების საფეხბურთო გუნდი. ამას წინათ სკოლის დირექტორის, მამუკა მესხის ხელშეწყობით ჩატარებულ ტურნირში, რომელშიც „ავაზასთან“ ერთად ხაშურის, გორის და რუსთავის გოგონათა გუნდებიც მონაწილეობდნენ, „ავაზა“ საუკეთესო თამაში აჩვენა, ფინალში ხაშურის „ივერია“ დაამარცხა და ჩემპიონობა მოიპოვა.

თიანჭრი და ნორჩი მხატვრები

გამოფენაში, რომელიც ელენე ახვლედიანის სახელობის ბავშვთა სურათების გალერეაში გაიმართა, 5-12 წლის მხატვრები მონაწილეობდნენ. გამოფენა თემატური იყო და მას ასე ერქვა – „მე მიყვარს თეატრი“. ვერისაჟის მონაწილე ყველა ნორჩი მხატვარი დაჯილდოვდა სამახსოვრო დიპლომებით, პატარა-პატარა საჩუქრები მოუშადა მათ ფირმა „მაკონალდსმაც“.

განახებული მზე

ზმირალი, დავაიროლი, რა გავიჩინა გულზე...

წარწერა საფლავის ქვანზე

გავახილე ერთხელაც და დავინახე: ჩვენს ზემოთ მსუბუქი ორთულა ეტლი გამოდის წყალში, გამოვიდა, გაჩერდა, და იქიდან მძიმედ ჩამოხტა მამაჩემი. მისი გაღიმებული ამხანაგი მაღლა დარჩა.

მამამ საყის ხალათზე შემოჭერილი ქაპარი შემოიხსნა, ორად აუქცა, თითქოს სიარული უჭირდა ჩემქვებით. ჩემი მძა და ბიძაშვილები დაფრთხნენ. ქვემოთ დაემუნენ. მე ანევისიც კი არ ამოვიხსნი წყლიდან. სულ კი ვუყურებდი მამას, მის გაღიმებულ ამხანაგსაც. რაც უფრო მიახლოვდებოდა მამა, მით უფრო უპატარავდებოდა თვალები. ბოლოს შევავე წერტილებად ექცა.

– რატომ არ ავინებთ, ბებია რომ გეპასოთ?

მე ისევე წყლისკენ მქონდა გაწვდილი ანევის, ხედვით კი როგორღაც ცუდად დაძაბულ ჩემქვებს ხედავდი.

– არავისი არ გესმით არაფერი, არა?!

გამოვარდა ქაპრის მძიმე ბოლო და შიშველი კანჭის ზემოთ, მოსახარში მივბინა გველივით.

თითქოსდა ერთად აცვივდნენ ძახილით მოღალურები, ჩიტბატონები, ტოროლები.

ახლა კი გავიქციე, მაგრამ იქით კი არა, ჩემი მძა და ბიძაშვილები რომ გაიქცნენ, მღორე გავტოპე, გავარღვიე და არნის იქითა ნაპირზე გავენთე სოფლისკენ. მხოლოდ ესღა დავინახე, როგორ მქონდა განათებული პირი მამას ამხანაგს და როგორ მიჰქონდა მამას ხალათის კალთები უკან...

ანევის მაღლა მქონდა აწეული და ისე გავბრობი. წისქვილის გამოსაჩინთან, ღობეს რომ მოვეფარე, გავიზინქე და ქაპრის ნაკენს დახვებდი. მთელი კანჭი წითლად მქონდა შეღებოლი, ფრჩხილის სიგრძემზე გახვთილი იწინა ფეოქავდა და იქიდან მუქი და მუქი სისხლი ამომდიოდა. არაფერი მქონდა, რით უნდა შემეხვია! არც არავეინ იყო ახლოს. გზიდან გადავევდი, მრავალძარღვები დაეკრიფე და იმით გავიწმინდე თუ უარესად გავითხენე ფეხი. ანევის ავახვიე და მისი ტარის ბჯენით და კოჭლობით წავედი. წისქვილთან თამაზა შემხვდა, წვერივამაშვილი. გადაირია, ისე მოეწონა ჩემი ჭრილობა, რა კოხტად ამოდის სისხლით, მაგრამ მაინც შემეხვია. როგორ ახლა! ააძრო თუთის ტოტს გრძელი ლაფანი, დამადო იმანაც მრავალძარღვები, ზემოდან კულმუხოს დიდი რბილი ფითილი და გადამიხვია იმ ლაფანით. ახლა უკვე მართლაც კოჭლობი. თამაზას შევეცოდე და თავიანთ ნამყენ ბალზე დამაპტიფა. თვითონ ავიდა ბალზე, სულ მსხვილებსა და კუნწულკუნწულებს მიერეფდა და ძირს მიყრიდა. მეც, ნამდვილი ავადმყოფივით, შეწუხებული სახით ვჭამდი. თან ფეხს ძლივს მივაღვამდი.

ბლიდან წამოსულებს გვიგლო შეგვხვდა, შავი. იყო სხვა გვიგლოც, წითელი. შავმა გვიგლომ მამამისის სააგურეზე წაგვიყვანა. სააგურეც კარგი რამ იყო. ჯერ რომ სულ ლამაზ-ლამაზად ეწყო გამოუწევა აგურები, მერე – იდგა ერთი დიდი კასრი, დიდი ლატანი მქონდა გამოშვებული,

გავრძელება მე-4 გვ.

რეპეზ ინანიშვილი

**მხატვარი
შავი ნონიაშვილი**

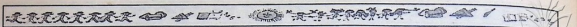
1. ბასარაშვილი მზე

მე მინდა, ამ სიბერის კარიბჭედან ნათლად დაგანახოთ, როგორ მზე იყო ჩემს ბავშვობაში. თქვენც შემეწიეთ, ყმაწვილებო! მამინ იყო მაისის დიდი გახარებული მზე მწვანედვანსალი ქვეყნიერების თავზე, სიხარულით ავარგარებული ჩვენი ქედის თავზე. მბრწყინავი, მთროლი ნისლივით ასდიოდათ ყვეაილოვან მდელოებს. მხოლოდ ჭაღისპირა ვეება კაკლები გამოიყურებოდნენ მუქად, კიდევ უფრო მუქად – მათი დიდი ჩრდილები. მათ მაღლა ჩახჩახა მოძღერალ ნაპერწკლებივით იროდნენ მოღალურები და ჩიტბატონები.

ამად გვეძახდა ფერდობის თავზე გადმომდგარი ბებია გავრძელებული ხმით:

– რეშეო! ვალიყო! ზალიყო!

ჩვენ პასუსს არ ვაძლევდით. ჩვენც გახარებულ მზეში ვიდევით წისქვილის არნის მღორის პირას, ჩამწერივებულნი. თან ვთევზაობდით, თან თვალეზდახუჭულნი ენეტარებდით. თვალეზდახუჭული გაქქს, უკეთესიც კია მღორეში თევზაობისას. სულ ოდნავ შეტოვება ანევისა და მამინევე ჭრუანჭელი გადმოვავა თითებიდან სხეულში. მაისის გახარებული მზით ნეტარება ხომ თითქოს არ შეიძლება სხვანაირად. რა თქმა უნდა, თვალეზდახუჭული ვახელდით, თანაც მაღალად.

მე ლატანზე დიდი გამხდარი ცხენი იყო გამობმული, თვალებზე, აქეთ-იქიდან, ტყავები ჰქონდა აფარებული, ცხენი წრეებს უვლიდა, კასრში რაღაცნაირი ნიჩბები ბრუნავდა და სააგურეზე ტალახი იზილებოდა. გიგილოს მამასაც შევეცოდე კოჭვო. ვინაა, ცხენზე შეგავო? არც ცხენი შეუწერებია, დამავლო ვება ხელები და ვგრევე გადასვა. მეც ვტრიალებდი ცხენთან ერთად და მეცინებოდა, მიყურებდა გიგილოს მამა და მასაც ელიძებოდა დიდი კბილებით. დაავლო ხელები და უკან მომისვა თამაზაც. ცხენი თითქოს სულ არაფერს გრძობდა.

ამასობაში კი გიგილოს დედაც მოვიდა, ქმარს სადილი მოუტანა. ჩვენც დაგვსხეს, ჯამბში მაწონი დაგვისხეს, ხის კოვზები და პურის მოზრდილი ნატეხები მოგვეცეს. მაწონიც და პურიც ძალიან გემრიელი იყო. გიგილოს დედამ ლაფანა შემსხნა და ძონძით გადამიხვია ფეხი. სისხლი, რაღა თქმა უნდა, აღარ მდიოდა, მაღ-მაღე კი შეჩაჩებოდა ის ძონძი.

სააგურედან საბანოდ წავედი. შენ არ იბანაო, — ბიჭებმა, მე მაინც შევისხენი ძონძი და ისე ვიბანავე. ჭრილობა გამეხსნა, ისევ სისხლი წამომივლიდა, თამაზა გაიქცა, ახალი მრავალპარღვები მიიტანა და ისევ თვითონ შემიხვია.

არ მინდოდა, მაგრამ ნაშუადღევს, მაინც მივედი შინ. ანეკი დაემაღე, ჩუმაღ ავიდი მაღლა და ჩუმაღ წაწევი ბებიას ტახტზე. ეტყობა მაშინვე ჩამძინებოდა. როცა გამოვერვიე, ბებია ეუნებოდა დედას, ნახე, ერთი ნახე, რა დღეში აქვს ფეხიო. სახვევი ჩამოშვოდა და ჭრილობიდან სისხლი წამომსვლოდა. დედაც მიწყურებოდა, ბებია, მაგრამ

მე ხმას არ ვიღებდი. არყიანი საფენი დამადეს, აქ კი გავაყრატუნე კბილები, ცრემლიც წამომივლიდა, ორი, მაგრამ ის ცრემლები არც დედას დაუნახია, არც ბებიას.

ისევ ჩამეხინა, ახლა უკვე სუფთა, გრილ ლოგინში. რაღაც ღრმად შეხინა. მაინც, უცებ გამეღვიძა: საბანი ფენთან გადახდილი მქონდა, იდგა მამაჩემი, ბებია კი

გვიან გამეღვიძა. ჩემი ძმა და მამაშვილები ამდგარიყვნენ, არ ჩანდნენ. კოჭლობით გავედი აივანზე. მამა ორთვალაში ცხენს აბამდა. ისევ შინ შებრუნება დაგაპირე, მაგრამ მამამ დამიძახა. გაჩერდი, ფრთხილად გავიხედე მისკენ. მამას, მძიმე კაცს, რაღაც მსუბუქად ელიძებოდა.

— როგორა ხარ? — მეთხა.

უგავრდებოდა, — გიჟი ხარ, გადარეული, ყმაწვილის ეგრე გამეტება შეიძლებაო?!

აი, აქ იყო ყველაზე ძნელი ცრემლის შეკავება, მით უფრო, რომ მამა ხმას არ იღებდა, გაგუდულივით იდგა. დედამაც წყრობილი დაიძახა რაღაცა შორიდან. მამა წავიდა, დაჯდა, სკამი აჭრიჭინდა, ჭამა დაიწყო. მე ისევ თავს ვებრძოდი, არ ავტირებულეყავი.

დილას, ჩემდა გასაოცრად,

- კარგად.
- ფეხი როგორა გაქვს?
- კარგად.
- მაგრად იყავი, მაგრად! — და ორთვალაზეც დიმილით ავიდა.

მეც მელიძებოდა. ახლა მთავარი იყო, ძმა და ბიძაშვილები მომეტებნა. ეზოში ჩავედი. შევხედე კარგად ამოდლებულ მზეს. ის ხომ მთლად გახარებული მიყურებდა. ასეთ

გაგრძელება მე-5 გვ.

მზეში რას არ აიტანს კაცი, და მეც გამართულმა გაეაბიჯე გზაზე.

თქვენც შევიძინევიათ თქვენით განარებული მზე, ყმაწვილებო?

2. გველი

ინისია, თიბათევს რომ ეძახდნენ ძველად. მზე ქაჩალს თავსა სწავას, მაგრამ ჯერ ისევ დილაა და ჩრდილებში სასიამოვნოდ გრილა. იმ ჩრდილებში რომ შიშველი ფეხებით შეხვალ, აღარსად გინდა წასვლა, ცოტა ხნით გადაწოლას ხომ არაფერი აჯობებს, მაგრამ მე საქმეზე მივდივარ, პამიდღებისთვის ჭიკორუნდა მოვჭრა. ჯიქურ მივიღავ ჭალის გზაზე. ჭალის გზასაც ჩრდილი აფენია ნახევრამდე, თანაც ლამია, ოდნავ ნოტიო, და ღონივრად ვაღვამ ფეხებს.

გადამირბენ და გადმოირბენენ ხელეკები. ბუჩქებში უხმოდ დაძვრებიან ბუბულები. ისინი დღისით სულ დუმან, ცნობისმოყვარე თვალებით კი შემოგხედავენ. გაგაცილებენ კიდევ. ქაცვის წვერებზე თავაწეულ ყარაულებივით სხედან დაყოები. ძველბური ყუამაგი, გალეული და მაინც აღმასივით მჭრელი წალდი უკვე ხელში მიჭირავს. თითქოსდა იმას მივიმძლოვ ნინ.

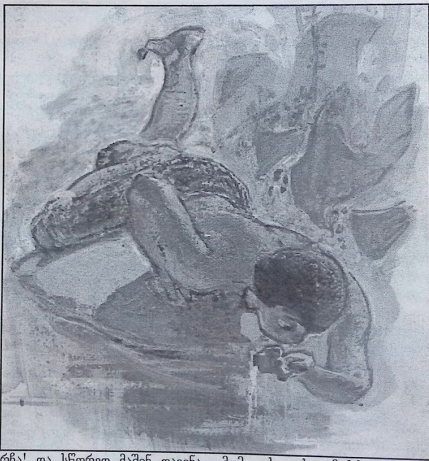
გზიდან გადავიდვარ. შარვლის ტოტებს ბოლომდე ვეყარწახებ. ვიწვებ დიდ ჭაობში შესვლას. ჩალაც ჩემზე მაღალია, დგნალები ხომ, შიგნით და შიგნით, ცაში არიან ასულნი. თან ისეთი ხშირია ვველაფერი, თითქოს ბრძოლაში იყო, ყოველნაირად უნდა იბრძოლო - თავით, წალდით, მხრებით, იდაყვებით. ფეხი მუხლამდე მიდის, დაბლა და დაბლა უფრო გრილია მიწა, ცივიც კი. ჯერ ცოტანი არიან კოდოები, მაგრამ, შეიძლება ამიტომ უფრო, კამეკეთა თავგანწირვით

მეხსნიან თავს. აწეწილ-დაწეწილა მათი ფრთები და ფეხები ჩემს მკლავებზე. წალდის ჩარტყმა და რბილად გადაწევა დგნალი. ისევ ერთი ჩარტყმა და მიდის მის გვერდით მეორე.

მოჭრილები შედარებით მკვრივ ადვილას გამაქეს. იქ ვაგროვებ, ისევ შევიდვარ ღრმეში, ვჭრი. როცა ვიძროვებ, გასხებას ვიწვებ. ო, როგორ იცის თავის საქმე წალდმა! აქ სულ ერთმანეთს ეხუტებიან წერილი ტოტები. ერთმანეთზე ვაწვობ თითქმის გათეთრებულ ჭიკოებსაც. არ ვთვლი. თელა რა საყადრისია! თვალითაც მშენებლად ვატყობ, რამდენს წავიღებ. ერთხელაც შევიდვარ ტვერში, მივარღვევ, ვჭრი, საყმარისია! მო-

ბილა მაქვს მოსაქებნი. იმათაც ეპოულობ. ფრთხილად ვვრებ. ფრთხილად შევეკრავ თავსა და ბოლოს ჭიკოებს. დავაყენებ ფეხზე კონას, აწეწე, დაკვრავ ძირს, გათანაბრდებიან წამოწვდილი წვერები. ახლა ერთიც - მოვლევ ხელეკტი მხარზე ქვემოდან ამოსადებად. იმასაც ვჭრი, წალდს წელთან გავირჭობ ქამარში. შევიწმენდავ ოფლს შუბლზე, შევხედავ მოჩანჩაზე მზეს, ჩაიხრები, ფრთხილად დაგუსვებ კონას მხარზე, ავდგები, ქვემოდან ამოუღებ ხელეკტს და თითქმის სირბილით დავადგები შინისკენ გზას. კონა მძიმეა, ცოტათი მღუნავს, ცოტათი მიმაგებავს ფეხებსაც.

ფეხზე კი თითქოს ჩექმები

რჩა! და სწორედ მაშინ დავინახე ვველაზე სწორად ასულს. მივეტოავე, იმასაც ვჭრი, გამომაქეს. გაეხსებავე. ახლა რბილი წნეულ-

მცმოდეს, ისე მაქვს ამოვლებული ტალახში. ტალახი სწრაფად ხმება, კანჭებზე მიჭერს, ვი-

გაგორძელება მე-ნ გვ.

თმენ, ვეღარ ვითმენ, კონას დავაუფლებ, ვიფშენეტ, ცოტათი მაინც ვისუფთავებ კანჭებს, ისევ ვეიღებ კონას, ისევ მიეჩქარი, თითქოს მივრებივარ შინისაკენ.

რომ შეშეკითხოთო, რატომ? მხრებს ავიჩქავ. ალბათ, იმიტომ, რომ თორმეტი წლისა ვარ. თორმეტი წლისებს ყველაფერი ეჩქარებათ, მით უმეტეს ბიჭებს, მით უმეტეს, თუ მძიმე კონა გავწებს, თან წყალი გწყურია, წყარო კი ახლოს არის, ფშის პირთა კბოღესთან.

და აბა, ის კბოღეც. თავით დაუფშებთ ჭიგოებს, მერე ვაწვენ კიდეც, იმათაც დაისვენონ. დასაჭერ ბარტყსავით ვადგავარ წყაროს, წყარო კი დიდია, დიდი ტაშტის ტოლა, ცოტაზე ჩრდილი ადგას, დანარჩენზე მზე. ლაპლაპებს, თრთის. ცივი ხომ... არ ვიცავ არავითარ წესს. ეგრევე ვემსობი, მთელ სახეს ჩაყოფო წყალში, მერე ვიწვევი, ესვამ, თვალები ზედავენ ფსკერის სხვადასხვა სიდიდისა და ფერის ქვევს, კენჭებს. თითქოს ისინიც თრთიან, მართლა თრთიან, აშვარად ამოიწია ქვამაც, მერე მერიემაც, კენჭები აქეთ-იქით გარბიან, მთლად აბუნტდებიან ქვევს, აწიოვდებიან კენჭები და მათ შორის ამოიღუნება კეხბერთელა მცურავის ჭრელი, მოფავისფრო წელი. დაჰქნეს ის წელი, მე ქვაბორტყეული ბაყაყივით გადავკარადები უკან, როდის გამოვიძრე წალდი?! ორივე ხელით მაქვს ჩაბღუჯული, წყაროს ანკარა თახთახა ზედაპირზე კი ამოვა, თავს ამოიმადლებს ოქროს საყურეებიანი დიდებული

— გველი, თითქოს ცეკვავს კიდეც, შემომყურებს მე, მე ქვევს დაეწვდები, ავიმართები, ის უკვე აღარ ჩანს, რაც შეიძლება, დიდსა და დიდ ქვევს ვადგაფუნებ წყაროში. წყალი აიძღვრება, ტაყარსავით ხდება. მხოლოდ

ერთხელ მომეჩვენება გველის ჭრელი, მბრწყინავი წელი. ისევ ვადგაფუნებ ქვევს. მერე ევლოდები წყლის დაწმენდას, წყალი იწმინდება, მაგრამ მცურავი აღარსად ჩანს, ამაოდ დავეძებ ბალახებში, ქვევში. ახლად მასხენდება გამოფურთხვა, ვიფურთხები, ვიფურთხები, ავიდვარ კბოღის ზემოთ, იქ ვირეცხავ წმინდა წყლით პირს, სახელოებით ვიწმინდავ ტუჩებს. ხელეების შემოწყობით ვაყურადებ მუცელს, ვმშვიდდები, ვმშვიდდები. წალდს გავირჭობ წელში, მშვიდად ავიცილებ კონას, ამოვრდებ კერს და ასევე მშვიდად მივიღობ, ავიდვარ შინ. იქ საბოლოოდ დავაგდებ კონას, გავიზინებ, ავმადლდები და ვარ ამაღლებული, მაღლიდან მაყურებელი...

ერთი ესდა მქონდა საფიქრალი, მეთქვა თუ არა ეს ამბავი სხეებისთვის, დამიჯერებდნენ თუ არა. ვერ მოვითმინე. გავედი ბიჭებში და ვთქვი. კი გადაფურთხეს აქეთ-იქით, მაგრამ თვალები ისეთი ჰქონდათ, დამცინდნენ აშვარად. ისევ დაეიწყე უფრო მეტი გზებით, — ზედ ჩემ თვალებთან, ზედ ჩემ ტუჩებთან, აესე... კიდეც უფრო დამცინავი თვალები გაუხდათ ბიჭებს.

ემშაკებსაც დაუტაცინათ-მეთქი ბიჭების დაბურძენული თავები! მიჯერებდნენ, მაგრამ ჩემთვის მაინც ეს იყო მთავარი, რასაც ახლა ვიტყვი:

იმ დღიდან გავხდი ძალიან კეთილი, მშვიდი, ძლიერი. დილით რომ ავიზმორებოდი, უწუელო მოქნილობას, სიმკვრივესა და ძალას ეგრძნობდი კიდურებში, სხეულში.

გავიღოდი და სიამოვნებით დაუუგებოდი ასე აზნექილი გახარებულ მზეს... ყოვლისმხილველიც არის მზე.

ლუკიანო: მხალსაც კი მამაცად აქციეს სიტყვა „სამშობლო“.

შან-შან რუსლი: ყველაზე დიდი გმირობა ჩადენილი იყო სამშობლოს სიყვარულით.

ციცარინი: ჩვენითვის ძვირფასები არიან მშობლები, ძვირფასები არიან ბავშვები, მახლობლები, ნათესავეები, მაგრამ ყველა წარმოდგენა რაიმეს, ვინმეს სიყვარულის შესახებ შეერთებულია ერთ სიტყვაში — „სამშობლო“.

ბ. ბაშინსკი: ყოველი კეთილშობილი პიროვნება ღრმად გრძნობს თავის სისხლხორცულ უკავშირს სამშობლოსთან.

პ. კალაუზნიცი: უსამშობლო ადამიანის სიცოცხლე ქსოვილიდან ამოვლევილი, ყოვლად უკვარავისი მათია.

ადმოსკაველი სიბრძნე: მეგობარს განშორებული ადამიანი ტირის შვიდ წელს, სამშობლოს გაშორებული — მთელი თავისი სიცოცხლე.

ნ. ჩაენიშვილი: კაცობრიობის განათლება დამოუცილებელია ახალგაზრდა თაობის განათლებაზე.

სალომე ჯანელიძე

თბილისის 94-ე საშუალო სკოლა, V კლასი.

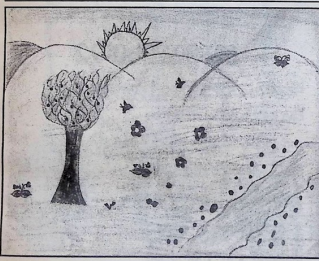
ფუტარების სიმღერა

ავვისტოს ჩანახატი

ქარვად ქცეულა ზურმუხტის ველი
გაშტერებულა ქვეყნად სულოდგმული,
ზეცის წყალობას იმედით ელის,
აღარ გაისმის ტკბილი ურმული...
ფერდაკარგული და დასიცხული,
საწყალობელად ჩივის მაყვადი,
ზეციდან აღარ ჩამოდის ცვარნი,
ღიღი ხანია, ძწყურია წყალი...

დავსუზუნობთ და დაფერინბათ,
ერთ შქერნი მუდამ მშრომელი,
ეს მიწა ყველას ეყოფა,
ჩენი ღვინა, მშობელი.
ყავაგილიდან ვწუწუნით ნექტარს,
თან გადაგვაქვს მისი მტვერი,
და თუ ვინმე შეგვაწუხებს,
ნექტარია მისი მტერი.
ეს მიწა ყველას სასლია
და საფიქრალიც თავზე გვახლია.
ყველას თავისი გარემო უნდა:
მწერია, ჩიტია ან თუნდაც გუნდა,
ეს მიწა ჩენი ღიღი ღვინა
და ღვინას გაფრთხილება უნდა.

ნინო ნანიაშვილი, სკოლა „სარკმელი“
V კლასი

გიორგი პატრონიანი, სკოლა „სარკმელი“
III კლასი

ინსოზდათ

რომო ჯანაში

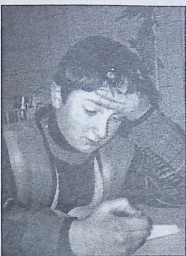
ცამეტი წლის დოლო ჯალაღი თბილისის 167-ე საშუალო სკოლის მეშვიდე კლასის მოსწავლეა. მშობლები კმაყოფილები არიან დოლოთი და მათ ამის საფუძველი ნამდვილად აქვთ. იგი სკოლაშიც კარგად სწავლობს და ცეკვის ანსამბლშიც ერთ-ერთი საუკეთესოა. დოლო ხუთი წლიდან მიეჩეია ცხოვრების

ასეთ ინტენსიურ რიტმს. ჯერ იყო და დედამ ცეკვაზე მიიყვანა, ანსამბლის ხელმძღვანელებმა ჯემალ სამხარაულმა და ნათია დალაქიშვილმა ისე შეაყვარეს მერცხალა გოგონას ეს ხელოვნება, რომ ერთი მეცადინეობაც არ გაუცდენია. ნორჩ მოცეკვავეს დოლო ჯალაღს სხვადასხვა კონკურსებისა და ოლიმპიადების ოთხი დიპლომი და ერთი მედალი აქვს მიღებული. დედამ, ქალბატონმა ეკამ ახლა სიმღერის გუნდ „ინდი-მინდიში“ მიიყვანა და მიუხედავად იმისა, რომ ერთი ციკქნა იყო, ტოლს არავის უდებდა. ცეკვა-სიმღერის ხელოვნებას ნაზიარები დოლო დედამ მუსიკანზეც მიიყვანა. სპეციალისტის მასწავლებელი ნინა ავაქიჯა და სოლფეჯიოს მასწავლებელი დალი ბერეკაშვილი კმაყოფილები არიან მოსწავლის ნიჭიერებით და შრომისმოყვარეობით.

დღეს გოგონას უკვე სავარელი კომპოზიტორებიც ჰყავს, მათ შორის იგი პირველ რიგში მოცარტს, ბეთოვენს და ბაშს ასახელებს და საიმონენტიც ასრულებს მათ ნაწარმოებებს.

სასკოლო საგნებიდან დოლოს ყველაზე მეტად ბიოლოგია და ისტორია (მასწავლებლები მერი თუთბერიძე და ლამარა ომხეთელი) უყვარს. თუმცა დოლოს ბევრი რამე აინტერესებს და იტაცებს, ჯერ არ იცის საბოლოოდ რომელ სპეციალობას აირჩევს, ისე კი ფიქრობს, რომ ექიმის-მასაჟისტის ან სტომატოლოგის, ან სულაც დაწყებითი კლასების მასწავლებელი გახდეს...

დოლო უზრაველი

ოთარ კახიძე

თბილისის
N13
ექსპერი-
მენტული
სკოლა,
VI კლასი

ლაპტოპის საფლავთან

ცა მოიქუფერა და წვიმა ცრიდა ვიდექ დაფითის საფლავთან პარტო, დაფითს ეძინა, ეძინა მშვიდად, გაღაქმალა მზარბეჯი ფართო. სამოცი ომი, სამოცი ბრძოლა იოლი არის მხოლოდ სათქმელად, დიდი დაფითის წმინდა საფლავი ვერ გაფიქტე ფენბასადგემელად

თბილისი-92

ხალხო, შეხედეთ ქვეყანას, ჩაგყვანებია ხმალია და იმის ძალაც არ შეგვწყვეს, რომ ავიფაროთ ფარია. გაღაფიფწყეთ ერთობა, გაღაფიქილეთ ძმანია, მამაბაბური ღირსება ნეტია, სადღა არია?

რატომ ვაპებთ ასე?

სატალახო - ღვინო, რომელსაც წვეულების დასრულებისას სვამენ. ძველად, როცა წვეულება, ღვინო დასრულდებოდა, ცოცხლების სადღეგრძელოს და მიცვალებულთა შესანდობარს და საყოვლადწმინდოს დაღუვდნენ. დაშლის წინ სტუმრებს საბოლოო სატალახო უნდა დაეღვიათ, ანუ იმისა, რომ ტალახში არ ჩავარდნილიყვნენ, შინ მშვიდად მისულიყვნენ. „სატალახო“ იქცა თოვლის საქმის დასასრულებელი, საბოლოო აქტის სინონიმად.

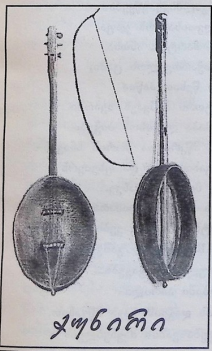
საყდარში ხატი იპოვნა - (ირონიულად) იქ აღმოჩინა რამე, სადაც რაიმეს აღმოჩენა ყველას შეუძლია, აღმოჩენა ადვილია.

რამდენი პერანგი გაყვს უნაზი ვიტი გაცვეთილი! - რამდენითა ვარ შენზე დიდი, შენზე ხნეირი და გამოცდილი. ჩვენში ძველად, განსაკუთრებით მთაში, მამაკაცს რაც უფრო მეტი პერანგი ექნებოდა გაცვეთილი, მით უფრო ხნეირად, გამოცდილად და ჭკვიანად ითვლებოდა, მეტადრე იმათთან შედარებით, ვისაც ცოტა პერანგი ჰქონდა გამოცვლილი, ანუ უფრო ახალგაზრდა იყო.

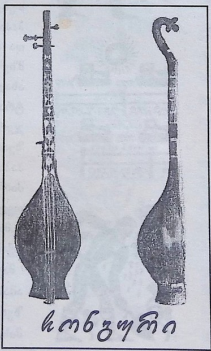
რაინის მკვამლანი - ღონიერი, მოურვეელი.

საგუგულე თოვლი - მცირე თოვლი, რომელსაც გაზაფხულის პირზე, სწორედ იმ დროს დასდებს, როცა გუგულები გაზაფხულის მოსვლას უხმობენ.

რას და რას ჰქვია რას და რას

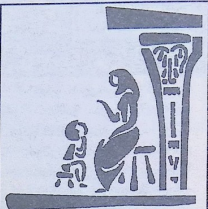

ბაგლამი

ბაგლამი

სიტყვის ქონა

მოსაყდრე - სამეფო ან საპატრიარქო ტახტზე მჯდომი, სამეფო ან საპატრიარქო ტახტის მეპკვიდრე

მოღორება - მოტყუება, შეცდენა.

მოვანდაკება - მოსწორება.

მოჩიტული - მოზრდილი, წამოზრდილი.

მურაი - კომბოსტოს ღეროს გამსხვილებული ნაწილი ძირიდან ფოთლამდე.

მურალი - ფქვილის პატარა კოშკი ცომში, თათარაში, ფაფაში.

მყვირალთა - დრო, როცა ხარ-ირემი ფურს დაეძებს და თავისებურად ყვირის.

გოღე - ღვინის დამსხმელი, მერიქიფე.

გუშე - შეშე, დამხმარე.

ნაბალა - პატარა, დაბალი ტანის.

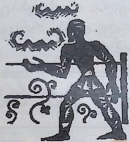
მუზიკა
ლ. შანიანი

საქართველოში ჯანსაღი სამსახურის პაპა

თუმცა რქაწითლის ჯაგანი
 ბიჭმა შესვლია წამში,
 რაღა თქმა უნდა, რომ გაგა
 გახლავთ ჭკვიანი ბავშვი;
 სულაც არ გაჭვირებია,
 უმაღ მიმიხედა მიზანს,
 და გულისყურით მისმენს
 ამბავს ვაზის და ზვრისას.
 ეუამბობ, რამდენს მოითხოვს
 ვაზი ჯაფას და შრომას,
 რამდენი ცოდნა სჭირდება
 მეზვრეს და ვაზის ქომაგს,
 რამდენი ჯაფა სჭირდება,
 რამდენი ოფლი ჯაგანს,
 რომელიც პაპამ შილდიდან
 ჩამოუტანა გაგას...

1

მაშ ასე! ვიწყებ მოთხრობას
 მეზვრის და ქართულ ზვრისას:
 უპირველესად შერჩევა
 სჭირდება საზვრე მიწას!
 მიწაც არის და მიწაცო,
 ერთის არ გვარებებს სხვისთვის-
 მშრალი ფერდობი სჯობია,
 თანაც მზისგული ზვრისთვის!
 ქართლ-კახეთსა და იმერეთს
 თუმც ზვარი ყველგან ზვარობს,
 ჩვენი ხუთასი ჯიშოდან
 ყველგან სხვადასხვა გვარობს.
 და ვაზსაც უნდა შერჩევა, -
 ვიდრე დავეუწყებთ ჩაყრას,
 შერჩეულ მიწას სჭირდება
 გადამბრუნება ახლად.
 საზვრე ავსომეთ, ჩავზომეთ,
 მწკრივად დავეგეგმეთ შარში,
 ვაზი ჩავეყარეთ, ვახარეთ-
 ვათენ-ვალამეთ ზვარში.
 თუმცა ჯერ ზვარი არ ეთქმის,

ახალშენია მარტო,
 სამ წელს გარს უნდა ურბინო,
 უნდა შეილივით ზარლო!
 სამი წლის თავზე დაერქმის
 ზვარი საფიცარ მიწას,
 სამი წლის თავზე იძლევა
 ის კურთხეული ნიშანს!
 მაგრამ ეს დასაწყისია
 ჯაფის და ოფლის ღვარის
 და საქმე ახლა იწყება,
 რაკილა გაჩნდა ზღვარი!

2

თებერვალია, არ ისმის
 ჯერ ჩამიჩუმიც მარტის,
 ჯერ მიწა არც კი გამზრალა,
 მეზვრე კი ზვარში დადის.
 ვაზი გასხლული ჰგონია,
 ახლა ამოწმებს ჭიგოს;
 მავთულიც უნდა გაბმული
 ჩანგის ლარივით ივოს!
 სასუქი შეაქვს, მარტის თვეც
 მოგვიხტებაო სწრაფად.
 თებერვალშივე ეწყება
 პაპა ღვთისავარს ჯაფა.
 და პა, მარტია, ანთია
 მზე საქართველოს ცაში,
 ახალი წესით პაწია
 ტრაქტორი შეჰყავს ზვარში.
 ჯერ პაპა ღვთისოს ბიჭები
 ზვარს მწკრივთა შორის ხნავენ-
 პაპა გასთონის და ფზვიერს
 ძირზე მიაყრის თანვე.
 თელის სრალს მოიმარაგებს,
 - მარტშივე დაახეაგებს,
 რქას, სამამულოდ გაშეებულს,
 მავთულზე დააკავებს...
 ამასობაში აპრილი
 ზვრებს დაგვიმოსავს მწვანით,
 მისდგება ვაზის მანენებლებს

საქონელი მოვლი ჯაგანს, შილოლიანს ჩამოუბანს გაგანს

მოხუცი ბორღოს ხსნართი.
აპრილს მოჰყვება მაისი, -
ლერწს დაანიტებს თოთოს.
ჰა, შაბიამნით აღიფრებს
მეზერე სანუკვარ ფოთოლს.
ზედმეტ ლერწს ფრთხილად
შეაციღოს,
როგორც იტყვიან, ფურჩნის,
გოგირდის სითხეს შეაფრქვევს,
ჭრაქ-ნაცარს ბუღეს უშლის.
გზის ნახევარი გავლიდა,
და ცისფერ ღღეთა დასით
დგება ნანატრი იუნისი -
ვაშა, ყვავილობს ვაზი!
კვლავ შაბიამანს ასხურებს,
კვლავ ცისა ფერად ბარდნის,
მეოთხედ წამლავს, მეხუთედ-
იუნის-ივლისი გადის.
საქმეს კი ბოლო არ უჩანს,-
ჩვილი ყრმა იყოს თითქოს,
ვაზი, ფერებას ჩვეული
ისევ ფერებას ითხოვს.
მეზერესაც ვაზის ყვავილზე
ოცნება ასაზრდოებს...
და ზვარს, ცისყრისას შესული,
დაღამებისას სტოვებს.

3
აგვისტოს ბოლოს იწყებენ
წიფობელები გრუტუნს;
მეზერე ორ კვირას ისვენებს,
დინჯად აბოლებს თუთუნს.
დაჩიტებულა ისრიმი,
ღეთისო გახედავს ისრიმს,
თიუას გაიკვებს, მიწვევა
მაგრამ ვინა სთქვა სიმშვიდე
და მოსვენება მეზერის!
დაესიზმრება სეტყვა და
წამოახტუნებს შემლილს.
სიმშვიდე ირგვლივ ყოველთა

მხატვარი
დ. ზარაფიშვილი.

სისმარს აქარწყლებს ცხადი:
„მწიფე-მწიფეო“ - აგვისტოს
ცაში გრუტუნი დადის...
და ღეთისოც რთველზე ოცნებობს
თან ანგარიშობს ვულში,
რა - საქართველოს მთავრთვას,
და რა - ჩაისხას ჭურში.
4
დასრულდა ჩვენი მოთხრობა,
რადა თქმა უნდა, სწრაფად,
იოლად ვიყვები, ხუთ წუთში,
ღამის მთელი წლის ჯაფას.
გაგხედე პაპა-შვილიშვილს,
ჩაფიქრებულან, ვხედავ;
პაპა კი ვიცი, რას ფიქრობს,
გაგა რას ფიქრობს ნეტავ?
სამივე ერთი ფიქრის ვართ
სამივე ერთი ზრისი,
სამივეს გვეამაყება
სიმხნე ქართველი კაცის.
მოდიან უცხო სტუმრები,
ჩვენს ქართულ ზვრებში დგანან;
- ვიმ, დაუსხამთო რარიგად,
წვეფე-პატარძლებს ჰგვანან!
რა მხარეაო, გახედე! -
ხოტბას ასხამენ მიწას, -
ხელუკუდმა რომ ისროლო,
ლერწი ისარებს იმ წაშმ!
- ქედები გადამილახავს! -
ღამის ვიყვირო წვენიო, -
მე მიწა ბევერი მინახავს
არანაკლები ჩვენის!
რისი მიწა და რა მიწა,
მიწას ოფლის ღვრა შევინის!
უმთავრესია მშრომელი,
მწიგნობარი და ბრძენი,
ჩვენი ქართველი გლეხუცაი
და მარჩენალი ჩვენი!

ენოფრიო პირთა პირველი

გერმანია

გიმნაზისტები გაიჟიცივნენ და სტატუსი შეინარჩუნეს

ქალაქ ლიუბეკის ხელი-სუფლებამ, ისე რომ მოსწავლეების აზრით არ დაინტერესებულა, გიმნაზიის ჩვეულებრივ სკოლად გადაკეთება გადაწყვიტა. ამით აღშფოთებულმა გიმნაზიის თვითმმართველობის წარმომადგენლებმა გაფიცვა მოაწყვეს. მოსწავლეებმა განაცხადეს, რომ არ გამოვიდოდნენ გიმნაზიის შენობიდან, ვიდრე ხელისუფალნი გადაწყვეტილებას არ გააუქმებდნენ. მეორე დღეს გაფიცულებს მასწავლებლებიც შეუერთდნენ. ბოლოს და ბოლოს ხელისუფლებამ უკან დაიხია, აღიარა რომ, არ იყო მართალი და სასწავლებელს გიმნაზიის სტატუსი დაუტოვა.

ინგლისი

დავალებას ვმზადობენ მასწავლებლები

თუმცა ინგლისის სკოლების უმრავლესობაში გაკვეთილებზე მობილური ტელეფონებით სარგებლობა აკრძალულია, მოსწავლეები მაინც ახერხებენ მასწავლე-

ბლების ჩუმად მათ კლასში შეტანას. ეს პრობლემა ძალზე ორიგინალური გზით გადაიჭრა. ამერიიდან ტესტირების დროს მოსწავლეები საგამოცდო კითხვებზე უპასუხებენ რობოტს, რომელთან დაკავშირებაც ფიჭური აპარატით შეიძლება. სასწავლო მუშაობის პროცესში მათ შეეძლებათ დავალება ვებ-საიტებზე შესრულონ, სადაც მასწავლებლები ნიშნებს დაუწერენ, თანაკლასელები კი კომენტარს გაუკეთებენ მათ ნაშრომებს.

ლექციების კურსის დამთავრების შემდეგ მოსწავლეები გარკვეულ ნომერზე დარეკავენ და კომპიუტერის მიერ დასმულ კითხვებს უპასუხებენ. ცუდლუტობის თავიდან ასაცილებლად სიტყვიერი შეტეობინების გადაცემისას მონაცემთა დამცველი სისტემა უზრუნველყოფს მოპასუხე მოსწავლეთა იდენტიფიცირებას.

რუსეთი

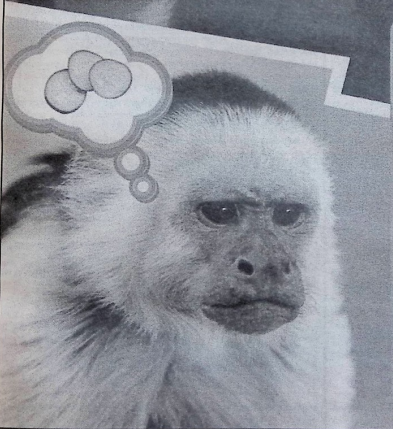
არსაქვალმა ახალი

პარსკვლავი აღმოაჩინა

ქ. კოსტრომის ლიცეუმის მოსწავლის არტემ ბარკო-

ვის მიერ აღმოჩენილი ვარსკვლავი გედის თანავარსკვლავედში მდებარეობს. ასტრონომიაში გამართულ საოლქო ოლიმპიადაში გამარჯვების შემდეგ არტემი სრულიად რუსეთის ოლიმპიადაზე მოხვდა, იქიდან კი იგი ყირიმში, ასტრონომთა საშემოდგომო სკოლაში გაგზავნეს. იქ მის მიერ გადაღებული ფოტოების შესწავლამ ნორჩი ასტრონომი აღმოჩენამდე მიიყვანა. მოგვიანებით უცნობ ობიექტზე დაკვირვების შედეგად ბიჭმა მისი ცვალებადობის გრაფიკი შეადგინა. ყველაფერი იმაზე მეტყველებდა, რომ გედის თანავარსკვლავედში მეცნიერებისთვის მანამდე უცნობი ვარსკვლავი იყო. არტემის მიერ აღმოჩენილ ვარსკვლავს ჯერ სახელი არა აქვს, სამაგიეროდ აქვს ნომერი - 1500. ახლა ახალ ვარსკვლავს ექვსი თვის განმავლობაში პროფესიონალი ასტრონომები დააკვირდებიან და თუ კოსტრომელი მოსწავლის მონაცემები დადასტურდება, მის აღმოჩენას ვარსკვლავთა საერთაშორისო კატალოგში შეიტანენ.

???

მურა შავთავა კაპუცინებს არ უყვართ, როდესაც ვინმე ატყუილებს და ძალიან ბრანზობენ, როცა ხვდებიან, რომ ვიღაცამ გაცვუნარაკება მოუნდომა. - ასეთ დასკვნამდე მივიდნენ აშშ-ს ჯორჯიის შტატის ემორის უნივერსიტეტის მეცნიერები. მათ კაპუცინებს ასწავლეს პატარ-პატარად დაჭრილი კიტრის ნაჭრებში კენჭები გადაიხადონ. მერე ზოგ მაიმუნს კიტრი ყურძნით შეუცვალეს. კიტრს შეჩვეული კაპუცინები ან ნუგბარზე ამბობდნენ უარს, ან გაცვლა-გამოცვლაზე, ზოგმა მათგანმა კი მეცნიერებს კიტრის ნაჭრებშიც კი დაუშინა. ბიოლოგების აზრით, ეს იმის დამადასტურებელია, რომ ცხოველებსაც აქვთ წარმოდგენა პატიოსანი თამამის მცნებაზე.

მაჯურეთა შემოქმედების ჟიკიული „ჩები დამაზი ქეყანა“

საქართველოს პროფკავშირული კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებების შემოქმედთა კავშირი დღიან დაფუძნებისა დიდ მხრუნველობას მიზნს მაჯურეთა და მონარბოა ხალხური შემოქმედების განვითარებამ. ამის და-

სურია თუნად ტრადიციად ქვეული ფესტივალ-კორელებისა „ჩები დამაზი ქეყანა“, რომელთა შიგადაი დანიშნულებაა ახალი შემოქმედებითი კოლექტივებისა და ინდივიდუალური შემსრულებლების წარმოჩენა, მათი წახალისება, განმარტება და ხელშეწყობა. ამ მნიშვნელოვანი მუშაობის განკვეთულ ვტაბზე გადაწყდა მაჯურეთა და მონარბოა ხალხური შემოქმედების დათავადიერების ჩარჩოებში კვირეულების ჩატარება, რამაც უფრო დიდი მნიშვნელობა და ახალი ელფერი შესძინა ამ ღონისძიებებს.

მაჯურეთა ხალხური შემოქმედების მფორმარობებზე, მესამე რესპუბლიკური კვირეულზე, საუკეთესოდ აღიარებულ კოლექტივებზე, მათ ხელშეწყობა და შემსრულებლებზე გვესაუბრება ამ ღონისძიების ხელისნაღმდეგელი, საქართველოს პროფკავშირული კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულების შემოქმედთა კავშირის თავმჯდომარე ქალბატონი სმშაბაძე ნინო.

ქალბატონო სევეტადა, საზოგადოდ, ნებისმიერი სხვის კვირეულის ჩატარება დიდ სიხვნესთან არის ხოლმე დაკავშირებული, მითუმეტეს მწლია, როცა კვირეული მაჯურეთა მონარბოებზე, თქვენ კი არ შეშინდები და კვირეულების ჩატარება ტრადიციულად კი დაამკვიდრეთ, რამ განაპირობა თქვენი ეს გადაწყვეტილება?

მართალია, ძალიან მწლია შეიდი დღის განმავლობაში ფანრების მიხედვით კორეურების ჩატარება, მაგრამ მერე მხრივ ეს ძალიან საინტერესო და შემოქმედებითი თვალსაზრისით, მეტად ნაყოფიერი ღონისძიებაა. თქვენ წამოიღივინეთ, დღედაღამეში თავის იერის 2000-მდე მაჯური და მონარბო, თბილისის დარბაზებში მიმდინარეობს მათი შემოქმედების დათავადიერება, ამ მაჯურებისთვის კომპილაცი არის და დიდი ზეობიც... ჩინა წლებში ჩატარებულმა კვირეულებმა დავკარგეთ, რომ იფიქრე გამართლდა. აქვე იმასაც მოგახსენებ, რომ კვირეულის ჩატარების ბიძგი იმანაც მოვეყა, რომ დღეს, ასე თუქით, მოდელად უნდა წარჩინა ერთიდანა ფესტივალისთვის თუ კორეურების ჩატარება. ფეხი მოყიდა ამ საქმესთან არაკომპეტენტური აღმანიების აპარაფიხსულმა ბიძგიმ... ვეკვირ, რომ ამას რაიმე დადებითი შედეგი მოვეყა როგორც თავად შემოქმედი მაჯურებისთვის, ისე ჩვენი ხალხური ხელოვნებისთვის.

თქვენს კორეურ-ფესტივალს და შესაბამისად, კვირეულსაც „ჩები დამაზი ქეყანა“ ჰქვია, ასეთი სახელი რატომ შეარჩიეთ?

მეც და ჩვენი ღონისძიებების ვეველა მონარბოვეც ლაბამ ქვეყანაში დავიბადეთ, ჩვენი საქართველო ვოვლიების ლაბამა და გვირდა, რომ ვეველა მონარბო თუ მაჯური ასეთს ხედავდეს თავის სამშობლოს, მშობლიურ ქალაქსა თუ სოფლს. ჩვენი ფესტივალების და კვირეულების შიგადაი მიზანიც ხომ ის არის, რომ განზიარო ჩვენი მაჯურები ქართულ ხალხურ კულტურას, ჩაუტარებო სამშობლოს სიყვარული. კვირეული ტრადიციების პატივისცემა.

ცხადია, ფესტივალის, კვირეულის ჩატარებას დიდი მონაწილეობა უნდა აქვს უმეცნიერებს.

დაბს, ასეა, ჩვენიან შემქნილია მუღვიმეოქმედი საორგანიზაციო კომიტეტი, შემუშავებული გვაქვს დღეებაც, ვადგინო ჩატარების გრაფიკის, ვაბტკივები ფორმის შეამადგინდობს და ა.შ. როგორც წესია, ფორმის განრების მიხედვით ვაგვირე, წყურებდ კი ხელოვნების სხვადასხვა დარგის დეაწილშიც ოსტატებს ვიწვევთ. მაგალითად, ვასული კორეურების კორეოგრაფიის ფორმიან იყენებ რეაბს ჰობიზილმდე, ნინო კორეალები, ომარ მხეიფი, ჩაქუ საგათა, თავმჯდომარე კი რეაბს ჰობიზილმდე ვახლავთ. მინდა ვთხოვარო, რომ შევასებებ ვოველები ობიექტურად და თუ ვინმე მინც რეაბს ვეკავოფილი, ეს იმანი არიან, ვისაც სხვადასხვა ვარეურება წარმომავლობის ფესტივალზე უნდაღლები ქულები აქეთ მივღებულ.

როგორც წესია, ჩვენი კვირეულები ორგანიზებულად მალა დონეზე ტარდება. ამასვე ხრუნავს შემოქმედთა კავშირის აპარატის ვეველა თანამშრომელი, რომლებიც მალ-ღონეს არ იმურებენ, რათა

ვეველფერმა სათანადო დონეზე ჩაიაროს კვირეულის რეფისორი, საქართველოს პროფკავშირების რესპუბლიკური ცენტრის რეფისორი, თავისი საქმის ჩინილყო მკოვრე ქალბატონი ცვირნა ჩიხლაძე მუშაობის პერიოდში ძალიან მოძიხობდა და მცყარა, უწყურეს სარეზერვუც კი არ ხუტავს თვალს...

საქართველოს რომელი რევიონებიდან ჩამოვიდნენ კვირეულის მონარბოებები? რომელმა კოლექტივებმა და ინდივიდუალურმა შემსრულებლებმა დაიმსახურეს უნდაღლები შეყასება?

კვირეულში მონარბოებულდნენ კოლექტივები და შემსრულებლები კახეთიდან, სეხინიდან, სამეგრელოდან, იმერეთიდან, ქვემო ქართლიდან. განსაკუთრებით მინდა აღვინიშრო, რომ ჩამოვიდნენ მაჯურები ცხინვალის რევიონიდან, აფხაზეთიდან - გარის რაიონიდან. გამარჯვებულზე საუბარს კვირეოგრაფული ანსამბლებით დავიწყებ. უნდაღლები, 100 ქულის დარგებში და გრან-პრის მოპოვება ამ განხილვით ვერცერთმა კოლექტივმა ვერ მშელო, პირველი ადგილი კი 99 ქულის უფროს ასაკში დაიმსახურა კი. თვალდასაკვირვებელია ანსამბლები „მართივე“ (ხელმძღვანელი ამირ სულხანიშვილი), უმცროს ასაკში კი საუკეთესო კი რუსთაველის ანსამბლები „სახლბინი“ აღმოჩნდა (ხელმძღვანელი მალაგა პაპიაშვილი); დიდი სურსმილის სახელობის პრინციპი ვრეთო ხელდაზნის რაიონის კორეოგრაფული ანსამბლები „ვირდა“ (ხელმძღვანელი დავით ბინიშვილი) და ანსამბლები „ამპულიშვილი“ (ხელმძღვანელი ვასა გამყველი); ნინო რამიშვილის პრინციპის მფლობელი ვახდა კორეოგრაფული ანსამბლები „მღვთი“ (ხელმძღვანელები ნანი წყალყარი და ირალი ვეცეცაძე).

საქართველოს პროფკავშირული კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულების შემოქმედთა კავშირის შიგადაი პრინციპი „2003 წლის ვეველაზე ინტელექტუალური ანსამბლები“ დამისხურა კორეოგრაფიულმა ანსამბლებმა „ჩვენი შიგადაი“ (ხელმძღვანელი გვიგ ჩანავა). თანამდებოვე ცვეკვები საუკეთესოდ ცხეს ქუთაისილში მარინა ქუტიხიას და გვიგ ჩანავაშვილის წყვილი, რომელიც გრან-პრის მფლობელი ვახდა. ასეთივე პრინციპი ხალხური ხარკვების კოლექტივებს შორის დაიმსახურა ანსამბლები „ვანა“ (ხელმძღვანელი დილია მირიანაშვილი). საუკეთესო ინდივიდუალური შემსრულებელი ვყავდები რეზო როსივაძე აღიარებ.

გარდა ამისა, კვირეულის მონარბოებები დავიღვივდნენ სევერალი მუღვიმეები, პრინციპები, ფსიანი საწყვილი.

ეს ვეველფერი ხომ ვარეველ ხარჯებს მოითხოვს, ვინმე თუ შევხებდათ ღონისძიების დავინანსებთ?

ცხადია, ფესტივალის, კორეურების თუ კვირეულის ჩასატარებლად თანხები საჭირო, მაგრამ ბუნე ვეველფერის საკუთარი ძალე ბიი ვახერხებთ, საწყვილი, მინეწმინტებს მაჯურთა ხალხური შემოქმედების არ ინტერესებთ და ვერც თანხას იმეტებენ საამისოდ... თუცა ჩვენ მინც ვვაქვს იმედი, რომ მოვა დრო და ამ საქმეს ვემეველება, გამორჩენილად აღმანიები, რომლებიც მშარბი ამოვედგებიან და თავიანი წყვილს შიგადაი მონარბო თათბის ესთეტიკური აღზრდის, ხალხური შემოქმედების განვითარების საქმეზე.

ნარკობიღვანთ ბავშვთა და მოზარდთა უემოქმედაზის

III რესპუბლიკური კვირეულის

„ჩემი ლამაზი ქვეყანა“ გამარჯვებულებს.

„პართევ“ (I ჯგუფი)

ტურად მონაწილეობს რაიონულ და რესპუბლიკურ ჩამოყალიბება-წინსვლაში დიდი წვლილი მიუძღვის სილ დავითაშვილს.

ქ. თელავის გამგეობასთან არსებული ქართული ხალხური ცეკვის ბავშვთა ანსამბლი „პართევ“ 2001 წელს ჩამოყალიბდა. ანსამბლის სამხატვრო ხელმძღვანელია ანზორ სულხანიშვილი, ქორეოგრაფები – ლელა გვენცაძე და ვანო ფეიქრიშვილი. სატელევიზიო ფესტივალზე „ოქროს მართევ 2003“ ანსამბლმა ოქროს მედალი, პრიზი „ოქროს არწივი“ და ლაურეატის წოდება დაიმსახურა. „პართევ“ სისტემატონისძიებებში. ანსამბლის ქ. თელავის გამგებელს ვა-

ანსამბლი შეიქმნა 1989 წელს. ანსამბლის სამხატვრო ხელმძღვანელია კობა ოქრუაშვილი, პედაგოგი – ლელა ხუციშვილი. „კახეთი“ სისტემატურად მონაწილეობს რესპუბლიკაში გამართულ კონკურსებსა და ოლიმპიადებში და მნიშვნელოვან წარმატებებსაც აღწევს. დიდი მოწონება ხვდა წილად ანსამბლის ხელოვნებას ევროპის იმ ქვეყნებშიც, სადაც იგი კონცერტებით იყო ჩასული. წელს „კახეთს“ 15 წელი უსრულდება.

ანსამბლი „კახეთი“ (II ჯგუფი)

ლილა მინაშვილი

ანსამბლი „მაზანი“ (საქართველოს ხალხურ საკრავთა ორკესტრი)

1992-93 სასწავლო წელს საქართველოში პირველად გაიხსნა ქართული მუსიკალური

სივალური ფოლკლორის ათწლედი. სკოლის მიზანია შეაფაროს მოსწავლეებს ხალხური სიმღერები, ტრადიციული საკრავები და ცეკვები. ანსამბლს ჩატარებული აქვს 74 კონცერტი, იგი წარმატებით მონაწილეობს სხვადასხვა სახის ფესტივალებსა და კონკურსებში. მიღებული აქვს სიგელები და მედლები. გამარჯვებულია ნომინაციაში როგორც „საუკეთესო ხალხურ საკრავთა ორკესტრი“. გამარჯვებული ორკესტრის შემადგენლობა ასე გამოიყურება: სალომე კალანდამე, ლაშა ლეონიძე, გიორგი სალარიძე, მარიამ სალარიძე, ლინდა მირიანაშვილი, მარიამ მირიანაშვილი, სალომე ქარქუშაშვილი, ნაზი ირომაშვილი. ხელმძღვანელი და დირექტორი ლეილა მირიანაშვილი.

ანსამბლი „ამაგულიშვილი“

კაბა გამცემლიძე

ნონა ფულაძე

პროფესორების კულტურის ცენტრთან არსებული ბავშვთა ქორეოგრაფიული ანსამბლი „ამაგულიშვილი“ შეიქმნა 1995 წელს, ქორეოგრაფების კაბა გამცემლიძისა და ნონა ფულაძის ხელმძღვანლობით. 1997 წელს „ამაგულიშვილი“ გამარჯვდა საქართველოს კულტურის სამინისტროს ბავშვთა აღზრდის ცენტრის მიერ მოწოდებლ მსოფლიო ხალხთა ცეკვების I საერთაშორისო ფესტივალში ნომინაციაში „საუკეთესო ოსტატური შესრულებისათვის“, ამავე ნომინაციაში საუკეთესოდ აღიარეს ანსამბლი 1999 წელს, კულტურულ ურთიერთობათა ახალგაზრდული ცენტრის მიერ ორგანიზებული საერთაშორისო ფესტივალზე. გრან-პრი დაიმსახურა „ამაგულიშვილი“ საქართველოს პროფესიულ კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებების შემოქმედებითი კავშირის ფესტივალ-კონკურსში „ჩემი ლამაზი ქვეყანა“.

დიდი წარმატება ახლდა თან ანსამბლის გამოსვლებს ქ. სიღვანის V საერთაშორისო ფესტივალზე (ბულგარეთი, 1998 წელი), ბუდაპეშტის საერთაშორისო ფესტივალზე „დუნა კარნავალი“ (უნგრეთი 2000 წ), ქ. მარსელში (საფრანგეთი, 2002 წ), ქ. ორესტიადამში (საბერძნეთი, 2002 წ.) ამ გაბაფხულს „ამაგულიშვილი“ მიწვეულია ბულგარეთის ქალაქ ვარნაში საერთაშორისო ფესტივალზე და ეჭვი არ არის, რომ იგი ამჯერადაც ისახელებს თავს.

გარდაბნის რაიონის ბავშვთა-ქორეოგრაფიულ ანსამბლ „გორღას“ სამსახტერო ხელმძღვანელი და ვიოლინისტი ბიწოშვილი და მოცეკვავეები დიდ მადლობას უხდებიან ფესტივალ-კონკურსის სულისჩამდგმელს, საქართველოს პროფკავშირული კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებების შემოქმედთა კავშირსა და მის თავმჯდომარეს ქალბატონ ხეველანა ჩოჩუას, აგრეთვე სოფეტურიან-რული ინსტიტუტის რექტორს პატრონ გუჯა გუგუშვილს, №39 და №71 სკოლა-ბაღების დირექტორებს ქალბატონ ელზა ხვისტიანს და ქალბატონ შურა ლიპარტელიანს იმ თანადგომისათვის, რომელსაც ისინი „გორღას“ მიმართ იწვევენ.

„გორღა“

(ილიო სუხიშვილის სახელობის ჰიჩონი)

დავით ბიწოშვილი

ირინა ბიწოშვილი

გიორგი გოგოლაძე

(გრან-პრი ვოკალში)

რეზოს სასცენო დებიუტი 3 წლის ასაკში შედგა, მაშინ მან ქუთაისის ოპერისა და ბალეტის თეატრში გამართულ ბავშვ-ბაღების აღსაზრდელთა ფესტივალზე I ადგილი მოიპოვა. 1996 წელს იგი ქუთაისის რეინიგულთა კულტურის სახლთან არსებული საესტრადო-ვოკალური ჯგუფ „პირიმუსს“ წევრი გახდა (პედაგოგი ზაზა ჯაკობია), 2001 წელს რეზო რობერტ ბარამიძეშვილის სტუდია „ლანტეში“ ჩაირიცხა, 2002 წლიდან კი თბილისის მოსწავლე ახალგაზრდობის სასახლის ჯგუფში მიიღეს (ხელმძღვანელი დამსახურებული პედაგოგი ღირსების ორდენის კავალერი ეფთრ გოგატიშვილი).

7 წლის ნათია წიკლაური (პრინცი საესტრადო ფანრში „მომაელის იმედი“)

ნიკო დისამიჯია,

ანსამბლი „ძველი თბილისი“ (ნიკო რამიშვილის სახელობის პრინცი)

ანსამბლის ანსამბლი „ბასტრიონი“ (II ადგილი) ხელმძღვანელი იზა შათირიშვილი

სუფიზა „თილისმა“ (პეჩიზი „მეფეჟეჟადის სიყვანთიყა“)

2003 წლის 22 მარტს ნ. დუმბაძის სა-
ხელობის მოზარდ მაფურებელთა თე-
ატრში ჩატარდა სილამაზის კონკურსი
„თილისის დედოფალი 2003“, რომლის
ნომინაციებში გამარჯვებული ბავშვების
ბაზაზე შეიქმნა თეატრალურ-სამანქანო
სტუდია „თილისმა“, იმავე წლის 10
ივნისს შედგა სტუდიის პრეზენტაცია.
სტუდიის ხელმძღვანელია, სარეკლამო
კომპანია „ოპტიმა ფორმის“ გენერალური
დირექტორი, სატელევიზიო სტუდია მინ-
TV-ს გენერალური მენეჯერი, თამარ ჭონიშვილი გახლავთ, სამხატვრო ხელმძღვანელია სო-
ფიო მაჭავარიანი, ქორეოგრაფი - ნატო თოხაძე, რეჟისორი ნანა ნაცყეპია, დიზაინერი - მაია
ჩხევეძე.

ზანმოკლე მოღვაწეობის მანძილზე სტუდიამ ბევრი პრესტიჟული პრისის მოპოვება შეძლო,
მათ შორისაა - სასცენო ხელოვნების ფესტივალის „ბრავო-2003“-ის ოქროს მედალი. იგი
არაერთი კონკურსის ლაურეატი და დიპლომატია. სტუდია „თილისმა“ დღითი დღე იხვეჭს
პოპულარობას.

„იკვარიონი“ (ლაურეატის დიპლომი)

აფხაზეთის განათლების სამინი-
სტროსთან არსებული მოსწავლე ახა-
ლგაზრდობის რესპუბლიკური სახა-
ხლის ქორეოგრაფიული ანსამბლი
ივერიონი. შთავარი ქორეოგრაფი
გივი ბალახაშვილი, ქორეოგრაფი ბა-
დრი უგრეხელიძე.

გივი
ბალახაშვილი

**მარიკა
ღურჭკანია,**
აფხაზეთი
(I ადგილი
საესტრადო
ჯანრში)

საქართველოს პროფკავშირული კულტურულ-საგანმანათლე-
ბლო დაწესებულებების შემოქმედთა კავშირის თავმჯდომარე
ქალბატონი სვეტლანა ჩოჩუა ფესტივალის მონაწილეებთან.

თეონა გორდებიანი,
თბილისის 189-ე
საშუალო სკოლა,
VII კლასი.

დათუნას გასაქიხი

დათეს დაწევა სახლ-კარი,
დარჩა ქვა და ნაცარი,
ხევადახევა და უწუმრად
მოაბიჯებს ზამთარი.
ტყვე გადასცეს ჩიტებმა:
- დათეს დაწევა სახლ-კარი!
მივეშველოთ დათუნას,
არ გაციოდეს საწყალი!
ატყდა ერთი კაცუნი,
აგურს მოჰყვა აგური,
არის ორომტრიალი,
მანქანების გრიალი.
ინჟინერი არჩვია,
კალატონი მანვია,
სპილო ამწეს მოათრევს,
ფიცრებს ხერხავს ბაჭია.
სახლი დადგეს მალალი,
უშჯობესი ძეგლისა.
დაულოცა დათუნამ
გველას მადლი ხელისა.

ნიგნი

წიგნო, წიგნო ასფურცელა,
ფურცელ-ფურცელ საფურცელა.
წიგნო სურათებიანიო,
ფარფატელა ფრთებიანიო.
ეგ ჩიტები, ეგ ლათები
რა კარგ ამბებს ვეგბიანიო.
იციანი, ხტუნაოუნ,
უღრან ტყეში დარბიანიო.
რა ძალიან შემიგვარდი,
წიგნო, ენავარდიანიო,
მხიარული წასაკითხად,
ხანდახან კი დარდიანიო.
აი, ასე ჩემსავით
გაახარე სხვებიც,
ფრთხილად, ფრთხილად დაგხურავ,
არ გექტინოს ფრთები.

ქატი

ზარიძე,
თბილისის
მე-5 გიმნაზია,
VI კლასი.

ფიქები წვიმიან ღამეს

გზიგარ და ფეფრობ...
ფეფრობ და ფეფრობ ცას.
წვიმს... გაღაღღებლად წვიმს.
ბობოქრობს, მრისხანებს - რა?!
ღუღღოვნებს, ბუტბუტებს ცა.
სარსარებს გამყნაყნად, მრისხანედ
- ფინ?
- ფინ და ცა...
გზიგარ და ფეფრობ,
იღუბლია ირგვლივ
სამყაროს უსასრულო გზა.
ფინა ვართ ჩვენ და საიდან
მოვედით, აწ საღ მივდივართ
წვიმს...
ისევე წვიმს...
გაღაღღებლად წვიმს...

მიჯლოცვა

დათუნა ახალაიას,
რომელსაც 9 აპრილს
ცხრა წელი შეუსრუ-
ლდა, დაბადების დღეს
ულოცავენ შშობლები,
ბები-ბაბუა, მეგო-
ბრები და მასწავლე-
ბლები. სახელოვანი ვა-
ჟაკაი გაიზარდე, ჩვენო
დათუნა. გეჯერა, რომ შენი სახით საქართველოს
კეთილი, სამართლიანი, განათლებული და ჭკვიანი
მამულიშვილი ეხრდება.

იცოდი, რომ...

თანამგზავნი დაზიანიც სასაზღვაო

ტელევიზიის, ტელეფონის, ელექტრონიკი ფოსტის და სხვა, ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაში დამაკვირვებელი მსგავსი მაღალტექნოლოგიური ხაზების მუშაობას მნიშვნელოვან როლს განსახლავს ასობით თანამგზავნი, ედამინის გახშვით ხომ გიხატება.

ტელევიზია

ტელევიზორს უფურცე? მაშ იცოდე, რომ ეს თანამგზავრის დამსახურებაა. ანტენა გამოსახულებას რადიოტალღების სახით დედამიწიდან თანამგზავრზე უზავის. თანამგზავრი კი ამ ტალღებს ჩვენი პლანეტის სხვა კუთხეში, შენი სახლის სიასლოვეს ანტენა - „თეფშე“ არეკლავს.

მეტეოლოგია

სასწრაფო შეტყობინება! მოსალოდნელია ძლიერი ჰეპა-ჰეხილი. უფროსილით ელვას! საიდან იციან მეტეოლოლოგებმა, რომ ქარიშხალია მოსალოდნელი? დრუმლებზე დავვირგების საწარმოებლად მით აქვთ ფორტკამეარბი და ინფრარითელი გადამწოდებით აღჭურვილი თანამგზავრები. კოსმოსიდან გადმოცემული სურათებით კომპიუტერები თვალს ადევნებენ ქარიშხლის ვას.

ტელეფონი

დააკვირდი - როცა ვინმეს ამერიკაში თუ ესპანეთში ტელეფონით ელაპარაკები, თანამსოავრის პასუხი დაახლოებით მეთოხედ წამს აუვიანებს. სწორედ ამდენი დროა საჭირო იმისთვის, რათა რადიოსიგნალმა თანამგზავრამდე მიიბრინოს და დედამიწის სხვა წერტილში დაბრუნდეს.

ინტერნეტი

ინტერნეტის წყალობით ადამიანებს დედამიწის სხვადასხვა კუთხეში შეუძლიათ ელექტრონული ფოსტით (e-mail) სასწრაფოდ დაუკავშირდნენ ერთმანეთს. გზავნილები გეოსტაციონარულ ორიბიტაზე გაფვანილი კავშირგაბმულობის თანამგზავრების მეშვეობით მიედინება. ასეთ ორიბიტაზე მყოფი თანამგზავრი ზუსტად იმდენ ხანში შემოუვლის დედამიწას ერთხელ, რამდენიც ჩვენი პლანეტა თავისი დერბის გარშემო სრულ ბრუნს აკეთებს. ამიტომაც თანამგზავრი მუდმივად „ჰკიბია“ დედამიწის ერთი და იმავე წერტილის თავზე.

GPS

დაკარგული გემის თუ თვითმფრინავის მოძებნა ნავიგაციის გლობალური სისტემის მოწყობილობის (GPS) საშუალებით ხდება. დღეს GPS-ს ნავიგატორებს თანამედროვე ავტომობილებზეც კი აყენებენ. GPS-ს სისტემის 24 თანამგზავრი ემზარება. ხელსაწყო თანამგზავრისგან იღებს მონაცემებს და მანქანის ადგილსამყოფელს ადგენს. თანამგზავრების მეშვეობით ხერხდება გაჭირვებაში ჩაყარნილი ტურისტების, იასტმეუების, მოგზაურების შევლა.

„თუ წინასწარ ნათლად არ წარმოვიდგინე თეატრალური სცენა, ერთ ნოტსაც ვერ დაწვწარ“.

პ. შანიძე

საოცრად მიმზიდველი ძალა იმალება თეატრში.

რა ღარიბი იქნებოდა ჩვენი ცხოვრება თეატრის გარეშე.

ჯერ კიდევ პატარაობისას შევეცევიანეს თქვენ ხელოვნების ამ წმინდა ტაძარში და მას შემდეგ, ცხოვრების მიუღი მანძილზე, თეატრი განუწყვეტლივ გიზიდავთ და გაკავდებით.

თქვენი ცხოვრების სხვადასხვა ხანაში თეატრი ახლებურად, სულ უფრო ღრმად და მრავალფეროვნად გადაგიშლით სამყაროს სიღამაზეს, გიხიბობთ მაღალი იდეალებისაკენ, გიღვივებთ ჰუმანურ იდეებს, გასწავლით, გზრდით, აღგაერთიანებთ...

თეატრის მაღალზნობრივ აღმოჩენილობით მნიშვნელობას ჯერ კიდევ შორეულ წარსულში აღიარებდნენ ბერძენები, რომელთა ხელოვნება უკმაყოფილო გახდა.

ერთ-ერთი წამყვანი ადგილი ბერძნულ თეატრში, მსახიობების ოსტატობასთან, სცენურ სიმართლესთან და პოეზიის მნიშვნელობასთან ერთად, მუსიკას ენიჭებოდა.

მწილა ხუჭტად დაეადგინათ, როდის მოვიდა მუსიკა თეატრში, როდის აფერდა იგი პირველად სცენაზე. შესაძლოა, რომ მუსიკა და თეატრალური წარმოდგენები დაიბადნენ ერთდროულად.

არც ერთი სპექტაკლი, განსაკუთრებით, ხალხის წიაღში წარმოშობილი, არ სრულდებოდა პოპულარული ხალხური სიმღერებისა და ცეკვების გარეშე.

თქვენ, რასაკვირველია, კარგად გახსოვთ ლეონოვოლის ოპერა „ვამპირები“, რომელიც უნიკალური ნაწარმოებია იმ მხრივ, რომ მასში სპექტაკლი გათამაშებულია თითო სპექტაკლში, დრამა - დრამაში, სცენა -

თეატრში ჯაროსნოხი ჰანგები ელქს...

სცენაში. ამგვარი სპექტაკლები ძლიერ პოპულარული იყო ხალხში, როდესაც მოქმედება ხდებოდა სცენის ფარგლებსა და ხალხი ხდებოდა სპექტაკლის უშუალო მონაწილე. როგორც წესი, ამგვარ წარმოდგენებს თან ახლდა მუსიკა, - ის აძლიერებდა მოქმედების შინაგან დაძაბულობას. მიივინოთ ის მომენტი, როცა ვკვირთ შემკრიბობილი ვამბახი ჰკლავს თავის ცოლს და ხალხი შეძრწუნებულია მომხდარი ტრაგედიით. ეს სინამდვილეშიც ასე მოხდა. „ვამპირები“ სიუჟეტი ლეონოვოლიმ თვით ცხოვრებიდან აღიღო.

მაგრამ კვლავ დაეუბრუნეთ ბერძნულ თეატრს. იშვიათად ტრადიციულად წარმოდგენა აქ მუსიკის გარეშე; მუსიკის ემოციური, შემოქმედებითი ძალა უსაზღვრო იყო. თეატრში სპეციალური ადგილი ჰქონდა განუთვლილი გუნდს, რომელიც სიმღერით აძლიერებდა დრამატულ მოქმედებას. ამ ადგილს „ორხესტრა“ ეწოდებოდა. შემდეგ, გუნდის მაგვარად, ეს ადგილი დაიკავეს მუსიკოსებმა, რომლებიც სხვადასხვა ინსტრუმენტებზე უკრავდნენ და სპექტაკლის შინაარსს ხსნიდნენ. მრავალი წლის შემდეგ სიტყვა „ორხესტრა“, როგორც მუსიკოსთა ჯგუფმა, გადაინაცვლა ოპერაში და ამ ფანრის საყოფრებად იქცა.

ძველ ბერძნულ ტრაგედიებში გუნდი ისევე აქტიური მონაწილე იყო მომხდარი ამბებისა, როგორც მთავარი მოქმედი პერები. იგი გამოიღოდა სპექტაკლის ყველა დაძაბულ ეპიზოდში და კიდევ უფრო ამძაფრებდა ტრაგედიას, გუნდის სიმღერა საოცრად გამომსახველი და ამაღლებველი გზხლდათ.

ბერძნული ტრაგედიის მონუმენტურ სურათებს მოგაკვირებს ხალხის როლი, საგუნდო ეპიზოდები ზაქარია ფალიაშვილის „აბესალომი და ეთერში“.

მართლაც, მთელი თავისი სიდიდით წარმოსდგება აქ ქართველი ხალხი. გუნდი განზოგადებს ერის ტიპურ თვისებებს და მოქმედ პირთა სულიერი დრამის აქტიური მონაწილე ხდება. გაისხნეთ შესაძლ მოქმედების დიდებული ფინალი, - აბესალომისა

და ეთერის განზოგადების სცენა, როდესაც ხალხი გუბრდება აბესალომს გაუმჯავსი ეთერი ვეღად. გუნდის ფუნქციონირება არღვევს თეატრის ეთერი კვლავს, რათა ღლიად განივარდოს სერეცემი.

ამიერიად, ჯერ კიდევ ძველად, დრამა და მუსიკა ერთმანეთს ავსებდა თეატრში; ბევრი რამ დრამატული თეატრით გადვიდა მუსიკალურში, და - პირიქით.

ბოლოს და ბოლოს, თვით მუსიკალური თეატრის უმაღლესი განსახიერება - ოპერა, მისი პირველი დაძაბვისებების, ინტალივების განსაზღვრით, ხომ მუსიკით ასახული დარამა!

მუსიკა თეატრში აღრმავებს შინაარსს, გამოხატავს ადგილს, კიდევ უფრო გამოკვეთს მხატვრულ სახეებს, ამძაფრებს დრამას.

იჯერ კიდევ ბევრად ადრე, ვიდრე ეტლიის ქალაქ ფლორენციაში, მე-16 საუკუნეში, ოპერა დაიბადებოდა, მუსიკას სულ უფრო და უფრო დიდი სიმღერა და სალამარაუო მონოლოგები, დიალოგები ერთმანეთს ცვლიდა. ეს განხლდით უაღრესად ქმედითი, ცოცხალი ხელოვნება, რომელიც ხალხის უდიდესი სიყვარული მოიპოვა.

დროთა განმავლობაში ამ პირველი ნიმუშების საფუძველზე აღმოცენდა საოპერო ფანრი. ათეული წლების მანძილზე ის ორი გზით ვითარდებოდა: დაიბადა ოპერის ორი ნაირსახეობა: ოპერა - სერია და ოპერა - ბუფა.

სერია, რაც სერიოზულს ნიშნავდა, ემსახურებოდა საზოგადოების მაღალ ფენებს; იგი იყო დიად და ბრწყინვალე, მის წარმოდგენებზე მდამიო ხალხს არ უშეებდნენ. სერიას დიდხანს არ უარსებია, რადგან მოწყვეტილი იყო ცხოვრებისეულ, ხალხურ საწესესს.

სამაგიეროდ, სულ უფრო ვითარდებოდა ხალხის წიაღში შექმნილი ბუფა, ანუ კომიკური ოპერა.

ხალხს თეატრში არ უშეებდნენ, ამიტომ ხალხმა თვითონ შექმნა თა-

ვისი საკუთარი ხელოვნება - მხიარული, ცოცხალი, ყველასათვის მისაწვდომი.

პირველად ბუფა სრულიადკ არ იყო ისე სრულყოფილი, როგორც ჩვენ ახლა წარმოვიდგენვით ეს უანრი. ეს გახლდათ მხიარული, ხალხური წარმოდგენა სიმღერებისა და ცეკვების თანხლებით, რომლითაც დასკინდნენ დიდგვაროვნებს. ხალხს არ განაზღვრავარმოდგენებისათვის სპეციალური შენობა, ამიტომ სპექტაკლები უმთავრესად ღია მოედნებზე, ბუნების წიაღში ან ქუჩაში ეწყობოდა. წარმტაცო სოფლებური პეიზაჟი დეკორაციის როლს ასრულებდა. რა გულიანად იცინოდნენ, როდესაც სცენაზე დამახინჯებული მეფეები, დედოფლები და უფლისწულები გამოჩნდებოდნენ! აქ უკვე აღარ არებობდა ზღვარი მსახიობსა და მაყურებელს შორის. ყველა მღერობდა, ცეკვავდა, ყველა ერთად მხიარულობდა. ბუფის პირველი ავტორები უცნობია ჩვენთვის, ისევე, როგორც მისი პირველი შემსრულებლები. მოხეტიალე დასები ერთ თვეში რამდენიმე წარმოდგენას უზენებდნენ, სოფლიდან სოფელში, ქალაქიდან ქალაქში გადადიოდნენ.

ხალხური თამაშობანი, სიმღერისა და ცეკვის თანხლებით, ჩვენშიც არსებობდა - ეს იყო ქართული ყვენობა. იგი ქალაქებსა და სოფლებში განაფულვულე ეწყობოდა და რამდენიმე სცენისაგან შედგებოდა: მტრის ურდოების შემოჭრა, მშობლიანი მოსახლეობის აწიოყება, საერთო სახალხო აჯანყება, განმათავისუფლებელი ბრძოლა, მონიჭარამდევების დამარცხება, მტრის - ყვეის დასჯა და ბოლოს, გამარჯვებულთა ზეგით.

ყვენობაში მონაწილეობდნენ მუსიკოსთა მივლი დასები. სანახაობას მუდამ თან ახლდა დაკვრა მუსიკალურ საკრავებზე (საყვირი, ზურნა, ჩონგური, ფანდური). ხალხიც მღეროდა, ცეკვავდა...

სცენის გამოჩენილი კოორდევები და კომპოზიტორები მუდამ იბრძოდნენ თეატრისა და მუსიკის განუვრელი კავშირებისათვის. მოცარტი, ვერდი, ბოზე, ჩაიკოვსკი, რომლებიც თეატრში მუსიკას უპირატესობას ანიჭებდნენ, ამავე დროს აღიარებდნენ სცენური მოქმედების უდიდეს მნიშვნელობას საოპერო ფანრში. რა ახლებურად ფლრს გენიალური ვერდის სიტყვები:

„ოპერას არა მარტო იმხენენ, მას ხელავენ კიდევ“. ან ჩაიკოვსკის გამო-

თქმა: „იოდრე მე ოპერის წრას შეუდგებოდე, საფუძვლიანად უნდა შეეისწავლო სცენა“.

დრამის, თეატრალური ხელოვნების, მუსიკის კავშირი ზოგჯერ იმდენად დიდი იყო, რომ ხშირად ამა თუ იმ სპექტაკლისათვის დაწერილი მუსიკა, თავისი მხატვრული ღირსების გამო, დამოუკიდებელ მნიშვნელობასაც იძენდა.

ამის ბრწყინვალე მაგალითია ბეთოვენის გენიალური მუსიკა გოეთეს ტრაგედიისათვის „ეგმონტი“.

მუსიკა „ეგმონტისათვის“ შედგება 10 ეპიზოდისაგან, რომელთა შორის არის ყველასათვის კარგად ცნობილი უვერტურა.

ამ საოცრად მოყვლე, ლაკონურ მუსიკაში, რომელიც სულ რაღაც შეგავსა წივი გრძელდება, ბიბოტირობს გმირული, მეტროლი სული. დიდ მოქალაქედ დაბადებული პეიზაჟიანი თავისუფლებისაკენ მოუწოდებს ხალხებს.

სტანისლავსკი ოცნებოდა არა მარტო დრამისა და მუსიკის სინთეზზე, არამედ ისეთ მსახიობებზეც, რომლებიც ერთნაირად იქნებოდნენ დაჯილდოებულები, როგორც სცენიურები, ისე მუსიკალური ნიჭით. იგი დასაკუთრებით აფასებდა მსახიობში გამოთქმის ანუ ფრანების ნიჭს, დეკლამაციური გამოთხატვლობის უნარს. სტანისლავსკის კარგად ესმოდა, რაოდენ დიდი მნიშვნელობა აქვს მსახიობისათვის შინაგან მუსიკალობას, რადგან თვით მისი ცხოვრება ხელოვნებაში დაიწყო მუსიკალური პარტიების შესრულებით, მსახიობის იდეალი სტანისლავსკისათვის იყო შლიაბინი, რომლის არსებობაშიც მართლაც ასე გენიალურად იყო შერწყმული მომღერლისა და მსახიობის არაჩვეულებრივი ნიჭი.

სტანისლავსკი ერთ-ერთი დრამატული თეატრის სცენაზე დასადგმულად ამზადებდა მუსიკის პატარა დრამას - „მოცარტი და სალონი“.

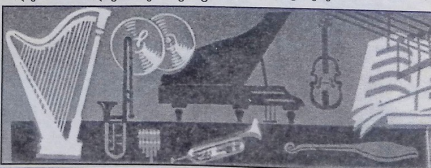
ერთხელ, რეპეტიციის დროს, სტანისლავსკიმ ვერასებით ვერ წაიკითხა სალიონის მონოლოგი, ისე როგორც

მას ეს სურდა, თუქცა ფაქინად გარნობდა ყოველ წერილობის. მაშინ ამ დიდმა რეჟისორმა რეპეტიციასზე მოიწვია შლიაბინი, რომელმაც ბრწყინვალედ, დრამატული სიმღერით წარმოთხიქა ეს მონოლოგი.

სახული საკუთარს შუა წლებში, როდესაც თეატრალურმა ხელოვნებამ ასე შეიძროდ მოიყვდა ფხვი საქართველოში, მუსიკა მისი განუვრელი თანამგზავი გახდა.

80-იან წლებში ჩვენში ლალო აღნიშვილის ხელმძღვანელობით, ჩამოყალიბდა პირველი ეთნოგრაფიული სამხმინი გუნდი. მრავალფეროვანი და მდიდარი ქართული ხალხური მუსიკა აუღერდა საკონცერტო ესტრადამზე უნდის გამოსვლის ადგილოვანებით მიესალმა დიდი ილია. მან გაზეთ „თეორიაში“ ამ მოვლენას ორი წერილი უძღვნა. ამ წერილებში ილიამ დააყენა მუტად მნიშვნელოვანი საკითხი, - ქართული ხალხური სიმღერების ფართოდ შემოტანა ეროვნულ-დრამატულ სპექტაკლებში. იმ დროს, როცა ქართული ეროვნული ოპერა ვერ კიდევ არ არსებობდა, ილიას მხურვალედ სურდა ხალხური პანგები მაინც მოეხმინა ქართულ თეატრში.

ფართოდ შემოვიდა მუსიკა თანამედროვე დრამატულ თეატრში. ქართველ კომპოზიტორთა მუსიკა, თავისი მხატვრული ღირსებით, გასცადა მხოლოდ ერთი რომელიმე სპექტაკლის ფარგლებს. ამის მაგალითია ოთარ თაქაიჭიშვილის ესოდენ დამოუკიდებელი, ნათელი და სასოვანი მუსიკა სპექტაკლ „ოიდიპოს მეფისათვის“, არჩილ ჩიმაკაძის მუსიკა სასპექტაკლ „ფიროსმანისათვის“ და სხვა. ის ფაქტი, რომ ამ სპექტაკლების მუსიკამ დასტოვა თეატრი და საკონცერტო ესტრადამზე გადინაცვლა, როგორც დამოუკიდებელმა ნაწარმოებმა, მოწმობს იმას, თუ რაოდენ გაიზარდა ამგვარი მუსიკის როლი ჩვენს ხელოვნებასა და ცხოვრებაში.

სეროდნენ თევისეებს იალქნიანი გემები

გალიონი „ვიქტორია“

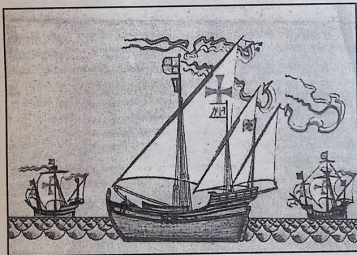
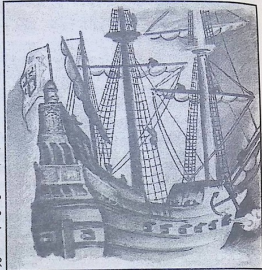
1519 წლის 20 სექტემბერს ხუთი ესპანური გემის გემბანები მებლავურებით აივსო, მათი რიცხვი 265-ს შეადგენდა. პირქუში და ვაქცაცური სახის წყრანამა კაცმა – ადირალმა ფერნანდო დე მაგელანსმა ღუმის აწევის ნიშანი მისცა. გალუონები სან-ლუკარნის ნავსადგურიდან გავიდნენ და გემი დასავლეთისკენ აიღეს, მათი მიზანი ამერიკის მატერიკზე გადასასვლელის, ინდოეთისკენ მიმავალი გზის აღმოჩენა იყო....

ხუთი იალქნიანი გემიდან სამი წლის შემდეგ მხოლოდ ერთი – „ვიქტორია“ დაბრუნდა. მაგელანი ერთ-ერთ კუნძულზე ადგილობრივმა ტომებმა მოკლეს, ესკადრის ეკიპაჟებიდან ცოცხალი 18 ადამიანიდა გადარჩა...

კოლუმბის „ნინიასთან“ შედარებით, მაგელანის გალიონი უფრო ნელა მოძრაობდა, თუმცა კი უფრო მეტი ტექნიკით იყო აღჭურვილი. თუმცა მაგელანს სწრაფი კი არა, ტევადი გემები უფრო სჭირდებოდა, საწვლიანი ცურვისთვის საჭირო მარაგის შესანახად...

„ვიქტორია“ იმავე ნავსადგურში, იმავე მისადგომზე დაბრუნდა, ოღონდ აღმოსავლეთიდან. მან პირველმა და ერთადერთმა შემოუარა მსოფლიოს გარშემო.

მაგელანისეული გალუონების გამოსახულება არ არის შემორჩენილი. ჩვენს ნახატზე უბრალოდ იმდროინდელი გალუონია გამოსახული.

ყარაველას „ნინია“

კარაველა ერქვა XIII-XVI საუკუნეებში იტალიაში, ესპანეთსა და პორტუგალიაში გავრცელებულ მაღალბორტიან საზღვაო აფრიან გემს, რომელსაც ჰქონდა ერთი გემბანი, 3-4 ანაბა და მაღალი ზედაშენი ცხვირისა და კიჩოზე. აქ მდებარეობდა კაპიტნის კაიუტა. მატროსებს კი ეძინათ სადაც მოხედებოდათ და როგორც მოხედებოდათ. სწორედ კარაველებით დაიწყო ზღვაოსნებმა უდიდეს გეოგრაფიულ აღმოჩენათა ეპოქა.

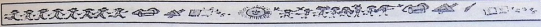
კოლუმბის სამი კარაველიდან ერთ-ერთს ერქვა „ნინია“, რაც ესპანურად „ბაღის“, „პაწაწას“ ნიშნავს. კოლუმბი აქვებდა „ნინიას“ საზღვაოსნო თვისებებს. მისმა კარაველებმა 33 დღეში შეასრულეს რეისი ატლანტის ოკეანეზე.

„ოქროს ირემალდი“

კოლუმბის მიერ ატლანტის ოკეანეში გაველულ გზას ასობით ესპანური, ინგლისური თუ ფრანგული გემი დაადგა. ამგვარი ტრანსატლანტიკური ცურვებისთვის სწრაფ და ტევად გემებს აგებდნენ. გემბანებზე, რომელთა რაოდენობა ზოგჯერ სამსაც კი აღწევდა, ბევრ ზარბაზანს დგამდნენ. ასეთ გემებზე უფრო მაღალი ანაბები და უფრო მეტი იალქნები იყო. ანაბა კი სამი იყო, თუმცა ზოგჯერ ქარის წინააღმდეგ უკეთილი დაკვირვებისათვის მეოთხე, მსუბუქ ბრანკეტურ-ანამასაც აყენებდნენ.

ასეთი ოთხანძიანი გემი იყო ინგლისელი ზღვაოსნის ფრენსის დრეივის ცნობილი „ოქროს ირემალდი“. ამ გემმა მაგელანის „ვიქტორიას“ შემდეგ მეორე შემოუარა დედაამიწას გარშემო, დრეივი კი გახდა ისტორიაში პირველი კაპიტანი, რომელმაც დაიწყო და დაამთავრა ცურვა დედამიწის გარშემო. მან ამას სამი წელი მოახლოდა. თუმცა ფრენსის დრეივი მეკობრის საეჭვო რეპუტაციით სარგებლობდა, მოგვიანებით გეოგრაფებმა გააბედულ ზღვაოსნად და მოგზაურად აღიარეს იგი და სამხრეთ ამერიკისა და ანტარქტიდის გამყოფ სრუტეს დრეივის სახელი უწოდეს...

უველახე, უველახე, უველახე

მსოფლიოში ყველაზე დიდ გამოცემად მიჩნეულია იმპერატორ აუნ ლოს გამოცემული 11870 ტომისგან შემდგარი ჩინური ენციკლოპედია. ამ ენციკლოპედიის მართო სარჩევი 60 ტომისგან შედგებოდა (არ დაგვაყენებენ, რომ ჩინური იეროგლიფებით დაწერილ ტექსტს ნებისმიერ ევროპული ქვეყნის დამწერლობით შესრულებულ ამავე ტექსტზე ნაკლები ადგილი სჭირდება) ეს ენციკლოპედია იმდენად დიდი იყო, რომ იგი მხოლოდ სამ ცალად გამოუცაიათ, სამწუხაროდ, ჩვენ დრომდე არცერთ მათგანს არ მოუღწევია. პირველი და მეორე ცალი 1644 წელს მანჯურიელთა მიერ ჰეიენის აღებისას ცენცურაციებულ იმპერატორის სახსხლში დაწვარა, ბოლო ცალი კი 1900 წელს „პოპოლენების“ აჯანყების დროს მოუხსიანია.

მოცულობით ყველაზე დიდ პოეტურ ნაწარმოებად ინდური ხალხური ეპოსი „მაჰაბჰარატა“ აღიარებულია. პოემის 18 წიგნი 200 000 ლექსისგან შედგება.

სახელგანთქმულ ბრიტანეთის მუხეუმში დაცულ წიგნებს შორის ყველაზე დიდია მეფე კარლ II გიგანტური ატლასი, რომლის ზომებია 176x97 სანტიმეტრი. ამ წიგნის ფაქტურა ტარსიონის ტყავი დაიხარჯა. ატლასის ყველა რუკა ხელით არის გაფერადებული და რაც ყველაზე საინტერესოა, ფერები დღესაც ისეთივე მკაფიო და ნათელია, როგორც XVII საუკუნეში იყო, როცა ატლასი დაიბეჭდა.

პირველად პანაწინტელა წიგნები XVI საუკუნეში გამოჩნდა პოლანდაში. მოგვიანებით მათზე დიდი მოთხოვნილება განჩნდა საფრანგეთის, იტალიისა და შვეიცარიის წიგნის მოყვარულთა შორის.

მათ შორისაა 12 ათასი სიტყვისგან შემდგარი ინგლისური ენის ლექსიონი გალილეო გალილეის ნაწარმოებთა 208 გვერდიანი კრებული, პერგამენტზე დაბეჭდილი რობერტ ბერნსის ლექსების ტომი,

ირლანდიური და შოტლანდიური სიმღერების კრებული ნოტებით თურთ და კიდევ რვა, ასეთივე ანუ სულ 12 მინიატურული წიგნი ერთ სუფრის კოვზზე ეტევა.

მსოფლიოში ყველაზე გრძელი რომანის შექმნის დიდება იაპონელ მწერალს კიუნე ტე ბაიენს ეკუთვნის. წიგნის მოცულობაზე შეიძლება იმის მიხედვითაც ვიმსჯელოთ, რომ ავტორი მასზე 40 წელიმუშაობდა. მწერალმა წიგნი 1852 წლის ადრიან გზაფხულზე დაიწყო და 1892 წლის გვიან შემოდგომაზე დაამთავრა. რომანი შედგება ათასათას გვერდიანი 106 ტომისგან, ხოლო ვინაიდან თითოეულ გვერდზე 30 სტრიქონი ეტევა, მთლიან რომანი 3 მილიონ 188 ათას სტრიქონს იტევს. რომანის ყოველი ცალი 60 კილოგრამს იწონის.

უძველესი მინიატურული წიგნია 1475 წელს ვენეციაში ნიყო-

ლას განონის მიერ დაბეჭდილი „წმიდა ქალწულის ლოცვანი“. თუმცა ამ დიდებულმა წიგნის მბეჭდავმა არა ერთი უფრო მონაწილე ფორმატის წიგნი შექმნა, არც ერთი მათგანი არ ყოფილა ამ სულ 6 სანტიმეტრის ნიშნის პანაწინტელის დარი. წიგნის გვერდები მორთულია სამმაგი არსებით და მხატვრულად შესრულებული საწყისი ასობით; ყოველ გვერდზე 12-12 სტრიქონია. ტარსიონის ვლად გავფერადებულია.

მსოფლიოში პირველი დაბეჭდილი წიგნია ჩინურ ენაზე თარგმნილი ოსხულეხა „ჰალმასის სუტრა“ (სუტრა - წმინდა წიგნი). იგი დაშაფებულია გრაფიკის სახით, რომელიც ტექსტის ექვსი ფურცლისა და ერთი გრაფიურის ფორცლილსაგან შედგება, რომელზეც გამოხატულია ბუდა. წიგნის 868 წიგნი 11 მაისს დაბეჭდა ოსტატმა ვან ჩიმ.

შენიშვნა	ადაფიზიკა რაოდენობა, რაოდენობითი-საც ეს შესაძლებელია (მილიონებში)	შესათხაჯებული
1. ჩინური (დალაქტებითურთ)	1 100	ჩინურ-ტიბეტური
2. ინგლისური	350	ინდოევროპული
3. ესპანური	250	ინდოევროპული
4. არაბული	220	სემიტური
5. ჰინდი	200	ინდოევროპული
6. ბენგალი	160	ინდოევროპული
7. პორტუგალიური	160	ინდოევროპული
8. რუსული	150	ინდოევროპული
9. იაპონური	125	იაპონური
10. გერმანული	90	ინდოევროპული
11. იაკური	8	ავსტრონეზიური
12. ფრანგული	70	ინდოევროპული
13. პენჯაბი	70	ინდოევროპული
14. ბიპარი	65	ინდოევროპული
15. კორეული	65	კორეული
16. იტალიური	60	ინდოევროპული
17. ტელუგუ	55	დრავიდული
18. ტამილური	55	დრავიდული
19. მარათი	50	ინდოევროპული
20. ვიეტნამური	50	ავსტროაზიური

ნახაზებიანი წესები

როგორ შეინახო?

ყველაზე უფრო მარტივად შეინახეთ თქვენი წიგნები, როდესაც ისინი გულგრილად არ დარჩებიან. როდესაც თქვენს წიგნებს გულგრილად არ დარჩებიან, ისინი გულგრილად არ დარჩებიან. როდესაც თქვენს წიგნებს გულგრილად არ დარჩებიან, ისინი გულგრილად არ დარჩებიან.

ჩანასახი

თუ ასეთ პირობაში იმყოფებით, გარეგნულად „კაჟივით“, შინაგანად კი მორიდებული და მოწყვლადი ფიცილხარ.

მთბი

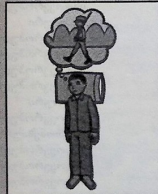
ადვილი საურთიერთობო, მიმწიფი და გულგრილი ადამიანი ხარ.

მელტეობი

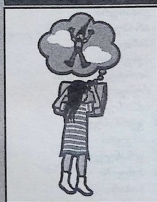
გულგრილი, მაგრამ ეჭვიანობისგან მიდრეკილი ადამიანი ხარ.

ჯარისკაცი

წინარი, მშვიდი, თავდაჭერილი, თუმცა კი საკუთარი თავისადმიც და სხვებისადმიც მომთხოვნი ხარ.

თავისუფალი თტყნა

ძალიან გულგრილი და გაბედული ხარ, არ გიყვარს კრიტიკა, ადვილად ამყარებ ურთიერთობას.

ზღვის ვარსკვლავი

კარგი მსმენელი ხარ, ადვილად შეგებლია მეგობრების აყოლიება.

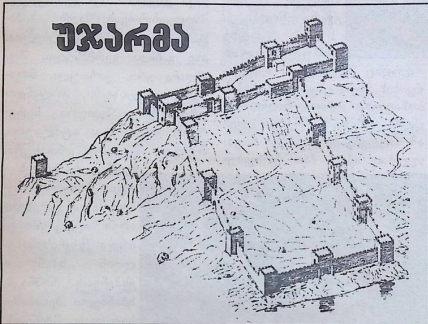
ნაშთი ძეგლი დიძებისა

ჩვენამდე უჯარმის ნანგრევებმაღა მოაღწია, მაგრამ, ამ დღემდეც გაცნობიერებამი მოუვაკარო, რადგან ცოცხლად და სახიერად აღადგენენ ციხე-ქალაქის გარდასულ სიდადეს, არქიტექტურულ სრულყოფილებას.

უჯარმა იმ რამდენიმე ქალაქის რიცხვს განეკუთვნება, ფეოდალთა ხანაზეც ხანაში რომ აღმოცენდა საქართველოში. იგი მდინარე იორის მა-

სწორედ ციხის ნაგებობათა სიმტკიცის იმედს ჰქონია. სპარსთა მუფის, სოსროს მოახლოებისას ვახტანგს კათალიკოსისთვის უთქვამს: „დადექ ეკლესიასა... რომელი რაბატსა შინა უჯარმისასა აღმიშენებოც და ვეშუ ვითარმედ ვოველინ ქალაქნი გარემო უჯარმო იძლიენენ, რამეთუ მტკიცენი და ძლიერი ზღუდენი აქადავსენი“.

X საუკუნეში უჯარმის ციხე არა-

უჯარმა

რკვენა ნაბიზზე ფერდობზე ვოფილა განლაგებული. შემტანზე ლეონტი მროველი გეაუწყებს: ასაგურ ალაშენა ციხე-ქალაქი უჯარმაო. ეს III-IV საუკუნეების მიჯნაზე მომხდარა. IV საუკუნეში პირველ ქართველ ქრისტიან მუფის, მირიანს თავისი ვაჟის რევისთვის საუფლისწულოდ კახეთკუხეთი დაუდგენია, რევიდენიად კი უჯარმა. ქალაქს აუგებდა-გაძლიერების ხანა ვახტანგ გორგასლის ხელში დაუდგა, რომელმაც თავისი რევიდენიად გაიზადა იგი. „ვახტანგ დაჯდა უჯარმას, და აღაშენა იგი ნაშენობათა უზომოთა“ - გეამცნობს მთორე ვამთადაძმწერელი, ჯუანშერი.

უჯარმაშივე დაუტოვებია ვახტანგს გასაზრდელად თავისი ძე დანი, რომლის დროსაც აქ კვლავ წარმოებდა მშენებლობა. ვახტანგ გორგასალი განსაკუთრებით ზრუნავდა უჯარმის გასამაგრებლად, ხშირად ცხოვრობდა აქ, დაჭრილსაც აქ შეუფარებია თავი და აქვე გარდაიცვალა. მტრის შემოსევის შემთხვევაში მუფის

ბემა დაანგრეც. XII საუკუნეში გიორგი მესამემ ნაწილობრივ აღადგინა აქაურობა და საგანძურიც მოაწყო. აი, რას გეაიბობს ამ ფაქტის შესახებ „ისტორიანი და აზმანი შარაგანდუდთანი“: „განმარაგონა საჭურჭლდენიცა, და დადგა თეთ მისით მონაგები და მისთა ტყუუთაგან მონაგები ციხესა შინა უჯარმისასა, რომელი აგებულ იყო ვახტანგ გორგასლისაგან, რომელსა შინა თეთ ადგურულა ღლით იგი და ღლითა და, გოლიათი გოლიათთა“.

უჯარმის ქვედა ქალაქიდან გამოყოფილი გრძელი მრგვალებვერდა ციტადელი კოშკებით გამაგრებული ცალკეანი თვის რელიეფს მიჰქვებოდა, აშკარაა, მტერი აქ შენულად მოეციდებდა ფეხს. ციტადელის შიგნით მცირე კარის ეკლესიაც მდგარა, ორსართულიანი სასახლაც და დამხანაგ ნაგებობებაც. წრილი ფერდობზე, ციტადელიდან მდინარემდე ქალაქი კოშკებდატანებული კედლებით ვოფილა შემოზღუდული. ყველა

გომჯეი ჯომიქი

უჯარმის ნანგრევები

ქვეყნისედი ლოდებო...
ნამტერევი ნანტრევიბო...
აქ ცხოვრობდნენ ოდესკაც
მორენალი დევები.
ქვად სმარობდნენ ზურგის
ძეაოს,
სისხოს - საძირველის
წებოდა;
მათი სმაოს ნაკრავით
რამი იოწებოდა.
თუქვა სვამდნენ ჩარებით,
ჰქონდათ რკინის წვევები,
აწუხებდათ მოწინა,
ტაოსნი და წვიმბი...
ღარაბთ ტყე და სიწმე
ხეზე ძლიერს შრომახი...
ხის ქვეშ დამიწებულან
ლაშქარნი და ღრომახნი...

კედელი ვრუ ვოფილა და კოშკების კარ-ფანჯარა მარტო ეზოსკენ იმზარებოდა. თავად ქალაქის კარი ციხის დასავლეთ ნაწილში აგებულ კოშკში ვოფილა დატანებული. როგორც ჩანს, წყალზე მდინარისპირა გალანის შუაში მდგარი კოშკის კართი ჩადიონდენ, მანძილი მდინარესა და კოშკს შორის საგანგებო კედლებით ვოფილა დაცული.

არაბობის ხანაში ქალაქ უჯარმის საქმე უკან-უკან წასულა, დაცემის გზაზე შემდგარს, მას ციხე-სიმაგრის ფუნქციებიცა შეუნარჩუნებია. 914 წელს კი, მამუკელის მოიმედვ სამას გულად უჯარმელ მეციხოვნეს რამდენიმე დღით კი შეუკავებია არაბთა ამირა აბულ კასიმის მრავალრიცხოვანი ჯარი, მაგრამ რაკილა დარწმუნებულან, რომ ვეღარას გახდებოდნენ, ღამით თვითონვე დაუცლიათ ციხე და მტერსაც არ დაუფოვნებია - მიწასთან გაუსწორებია ციხე. მერე და მერე უჯარმა სულ უფრო ნაკლებად მონაწილეობდა ქვეყნის ცხოვრებაში და საბოლოოდ ჩვეულებრივი პატარა სოფლის რილთ დამკაფოვლებულია.

ბულდოგი, წერიერი, სპანიელი... რატომ ვქვით ასე?

ქვეყანაზე 400-მდე ძაღლის ჯიშია და თითოეულ მათგანს თავისი სახელი ჰქვია. საიდან მოდის ეს სახელები? მათი წარმოშობა ზოგჯერ ძალზე მოულოდნელი და საინტერესოა. ავიდეთ თუნდაც ბულდოგი. ინგლისში უძველესი დროიდან არსებობდა ესპანური კორიდოს მსგავსი სახალხო სანახაობა, ოღონდ აქ ხართან ტორეადორი კი არ იბრძოდა, არამედ ძაღლი. სწორედ ამ ბრძოლებისთვის გამოიყვანეს კოჭდაბალი, ძლიერი და უშიშარი „ხარის ძაღლები“, ანუ ბულდოგები (ინგლისურად „ბულ“ ხარია, „დოგ“ - კი ძაღლი).

დათვის მსგავსმა, დიდმა ხანჯვლიანმა ბობტეილურმა ცერცვის მოყვანილობის განუმეორებელი კუდით გაითქვა სახელი. აქედან მოდის მისი სახელიც: „ტი“ ინგლისურად კუდია, „ბობ“ კი - ცერცვი.

კარგა ხანია სყოტლანდიანადობერმან-პინჩერი შეუცვლელი გახდა. მაგრამ ამ ჯიშის ძაღლის სახელი არც

მის გარეგნობას უკავშირდება და არც მის ხასიათს. დობერმანი იმ ადამიანის გვარია, რომელმაც ეს ჯიში გამოიყვანა და სახელად თავისი გვარი უწოდა.

დღეს ძალზე პოპულარულია ოდესღაც მწვემსების, მეცხვარეების მიერ ცხერის ფარების დასაცავად გამოყვანილი ძაღლის ჯიშები. და თუმცა დღეს ამ ძაღლებს ბევრი სხვა მოვალეობაც აქვთ, მათ ძველებზე

რადღე „მეცხვარის ძაღლებად“ მოიხსენიებენ.

ძალზე მორგებული სახელები აქვთ მონადირე ძაღლებს. მაგალითად, სეტერის ჯიშის ძაღლები, ნადირს რომ მიაგებებენ, მის სიახლოვეს სხდებიან და პატრონს ელოდებიან (ინგლისურად „სეტ“ ჯდ-ომას ნიშნავს) მელიებზე, მა-

წვეზზე და მიწის სოროების ბინადარ სხვა ცხოველებზე მონადირე ძაღლებმა სახელწოდება „ტერიერი“ მიიღეს ლათინური სიტყვიდან „ტერა“, რაც მიწას ნიშნავს.

„საკუთარი“ ჯიშის ქონა ყველა ქვეყნისა თუ კუთხის მემკვიდრეებისთვის ძალზე საპატიო და თავმოსაწონებელია. ასე განჩნდა გერმანული, შოტლანდიური, ქართული ნაგავები; ინგლისური, ირლანდიური, შოტლანდიური სეტერები; ავღანური, იტალიური, რუსული მწვეკარი. ერთადერთ

ჯიშს - სპანიელს - ჰქვია სახელი, რომელიც განუყრელად არის დაკავშირებული ქვეყნის სახელთან. „სპან“ - ესპანეთს ნიშნავს, სპანიელი შესაბამისად კი - ესპანელს. ყველაზე საინტერესო კი ის არის, რომ სპანიელი სულაც არ არის ადგილობრივი ესპანური ჯიში, იგი სხვა ქვეყნიდან მოხვდა ესპანეთში, სახელი კი ასეთი შეერქვა.

კომიქსი ახალი სმოლანდიის ადმთიკენა

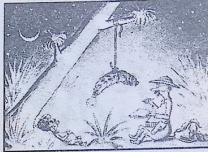
მრგვაურისა და ზანზისმეცხმევის აროფისორ კლონიფორ გუარაყას მრგვაურისა და მის მიერ ახალი სმოლანდის აღმოჩენის შესახებ გაიხარეს ცნობილი შვიდი მრგვაური რაულს გლომბარგი. გუარაყა მის მიერ აპროდის სტილში შემოგულ ნაღარამის შემოკლებული სახით და შემკანამით, რომ „ახალი სმოლანდის აღმოჩენის“ ნახტამის ავტორიც თავად რ. გლომბარგი გახლავთ.

26 ... ამოეწიე, ამოეწიე და გველი კი არა, უხარმზარი ჭიაველა შემერა ხელში. ასეთი ჭიაველი ზეიგენსაც კი დაიჭერდა კაცი. უმპა კი ვიგანტური მუხლუხი და დაბორცვილი რწყელი მომევიანა, რომლის სიგრძე 64 სანტიმეტრი იყო.

27 რაც უფრო ზევით მივიწვედით, ჩენი მოგზაურობა მით უფრო სახიფათო ხდებოდა. რომ არ შევრჩავა და ბრალუნიტი არ ამომელო, მეც და უმპაც უხარმზარი მორეილის მსხვერპლი გაგვდებოდა.

28 თუმცა ახალი სმოლანდის მთიანი ნაწილის ბინადარი ცხოველების გოლიათური ზომები რაღაცამი მაინც გამოგვაგადა. კოლონალური ციციწაილის ნათესა სრულად საქმარისი აღმონდა იჭკურობის გასანათებლად.

29 შეორე დილით უხარმზარი კვერცხს გაღაეწვედით. ძალიან გამხარდა, რადან დიდი ხანი იყო ერაოეყრცხს ენატრობო. მაგრამ კვერცხის ნაჭკუი იმდენად სქელი აღმონდა, რომ ვიდრე კომბლები არ მოვიმარევეთ, ვერაფერი დაეუკელით.

30 როგორც იქნა, კვერცხი გატრდა და... პითონთა ოჯახის გველის ჩანასახმა ამოო თავი.

31 კიდევ სამი დღე ეიხეტალიდ და ბოლოს უმპამ გამომიხანდა ტუფ-ტუფები უკვე ახლოს არიანო. ცოტა ხანში მართლაც გამოჩნდა პატარა სოფელი, რომელშიც ათიოდ ჭობი იდგა. ჩენს დანახვანე სოფლებები გარეთ გამოეყინენ. ტანით სქელ მწერებს ჭკეიდენ, თავები კი ადამიანებისს ჰქონდათ, - ტუფ-ტუფ, ტუფ-ტუფ - მოგვესალმენ ისინი.

32 მამაკაცი ტუფ-ტუფები მეფის ქობისენ გაგვიმღენენ. - მე პროფესორი კკოლაკ ვარ, - მივესალმე ტუფ-ტუფებს, ენა გამოეყვი და რადგანაც ჭკობრი არ მქონდა, მეფეს სურნელოეანი სიგარა გაეწულე.

33 - ტუფ-ტუფ, ტუფ-ტუფ, ბლახა ტატა, - მისასულა მეუფემ ბოზი ხითი. დელოფალი და პრინცესა განზე იდგენ და ხითითეუბდენ, უფლისწული კი რადაცას თავისთვის ბურტყუნებდა.

34 სამეფო ოჯახის ყველა წევრს თავსე ცოცხლს მსგავსი გვირგვინი ედგა. გულუბი მასპინძლები გამოგვინენ, ათასნაირი უცნაური კრები შემოგვთავაზეს, რაღაც კამის მსგავსი ბაღახით შეკმანული ცხრაფეხები, ბურგები და სხვა მწერები.

ახინდის ნივთები

ფრანკფურტელმა (გრფ) მეტე-ოროლოგებმა გადაწყვიტეს შემო-წმენიანთ ამინდის გამოცნობის ყველა ხალხური ნიშანი, ათი წლის დაკვირვების შემდეგ ისინი ასეთ დასკვნა-მდე მივიდნენ: სხვადასხვა ნიშნით ამინდის წინასწარმეტყველება 53 პროცენტით მართლდება. ბარომეტრის, თერმომეტრისა და ჰიგრომეტრის (ჰაერის ტენიანობის გასაზომი ხელსაწყო) საშუალებით უფრო ზუსტი პროგნოზის მიგნებაც შეიძლება.

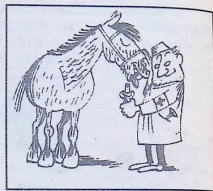
მაგრამ ყველა შემოთქმული მხოლოდ უახლოესი დღეების ამინდის წინასწარმეტყველებას შეეხება, გაცილებით ხანგრძლივი დროის პროგნოზებს კი (მაგალითად, თუ ზამთარი მკაცრია, ცხელი ზაფხული იქნებაო, აგრეთვე, თუ ზამთრის დამდეგს ცივა, დანარჩენ დროს ნაკლებად ცვიებაო, ან - ჰიბიქით) სინამდვილესთან საერთო არაფერი აქვს.

საერთოდ, ფრანკფურტელი სწავლულები ამბობენ, ამინდის გამოცნობით სახელს ადვილად მოიხვეჭო. მათი აზრით, ამისათვის საკმარისია ყოველთვის ამტკიცო: ხვალ ასეთივე ამინდი იქნება, როგორც დღეს არისო. ასეთი პროგნოზი თითქმის 75 პროცენტით მართლდება, კაცმა რომ თქვას, ამგვარი სიზუსტე ურიგო არ გახლავთ, თუ გაითვალისწინებთ, რომ მეტეოროლოგიური საღებურის პროგნოზების 85 პროცენტია უტყუარი.

პარფუმერია და ღრუბუნები

ზშირად დიდ საღორეებში გამშაგებული ჩხუბი იმართება ხოლმე ცხოველებს შორის, რასაც ზოგჯერ საკმაო ზარალიც კი მოაქვს (ფერმერისათვის). ღორებზე დაკვირვების შედეგად გამოირკვა, რომ ისინი სიყვარულს ან მტრობას იმისდა მიხედვით აკლენენ, მოსწონთ თუ არ მოსწონთ მეზობლის სუნი. ბაგარიის (გერმანია) მეცხოველეობის ინსტიტუტის მონაცემებით, თუ ღორებს ნელსაცხებელს მოვასხურებთ, ისინი ერთმანეთს სუნით ვეღარ არჩევენ და ამიტომ ძალზე კეთილმეზობლურად იმყოფებიან ერთად.

ბისათვის მეგურნალა კბილებზე ამბობდა ექიმი პოუეი, - მაგრამ ერთი თვის მერე თავი გაეანება ამ საქმეს;

მე უფრო მკვიტე ვნერვიულობდი, ვიდრე პაციენტი.

ტოპიო დალა მზივბა

ტოიო, მსოფლიოში ყველაზე ხალხმრავალი ქალაქი, ყოველწლიურად დაბლა იწეფს, - ამტკიცებენ იაპონელი მეცნიერები. XX საუკუნის დასაწყისიდან 50 წლის მანძილზე ამ ქალაქმა დაახლოებით ორი მეტრით დაიწია. შემდგომ ოც წელიწადში ორჯერ უფრო ჩქარა ჩაიწია მიწაში. ტოიოს ზოგიერთი ხიდი უკვე ხელს უშლის მათ ქვეშ გეშების მიმოსვლას.

ისინი გემოვნებაზე არ ღაღბან

ნაირობიელმა ექიმმა ვიფერი ნობი მრავალი წლის დაკვირვების უწყვეტლზე დაადგინა, რომ მაიმუნე-

ბსაც აინტერესებთ სატელევიზიო გადაცემები. ისინი სიამოვნებით უფრუბენ ამ გადაცემებს და თანაც მთელს არსებით გამოზატყვენ თავიანთ ალფრიოვანებს - ტაშს უკრავენ, დაბტან, ვვირიან, ოღონდ ეს არის, რომ ყოველ მაიმუნს საკუთარი გემოვნება აქვს. მაგალითად, შიმპანზესა და ორანგუტანგს ყველაზე მეტად სპორტი აინტერესებთ, განსაკუთრებით - კრივი. გორილა უფრო დარბასისეულია, მას დეტექტორი ფილმები და ვისტრად იტაცებს.

რატომ იბანს პატა პირს?

ვინ არ იცის, რომ კატა ყოველდღე „იბანს“ პირს. მაგრამ ბევრმა როდი იცის, რომ ეს ცხოველი მხოლოდ სისუფთავის სიყვარულით არ სჩადის ამას. საქმე ის არის, რომ ბეწვიდან ალოვილი ვიტამინი B აუცილებელია მისი ფსიქიკური წინასწარობის შესანარჩუნებლად. თუ კატას ამის საშუალებას მოუუსპობთ, იგი ბრახიანი გახდება და შეიძლება კიდეც მოკვდეს.

აბაღლითი ცხენისაგან აიღეთ

ფინელი ევტერინარ-სტომატოლოგის - კირვი პოუეის აზრით, ცხენს უფრო ადვილად უმკურნალებს კაცი, ვიდრე ადამიანი.

ორმოცი წლის პრაქტიკის მანძილზე პოუეის თავისი პაციენტებისათვის ერთხელაც არ მიუცია ტყვივინი გამაყრებელი წამალი, როცა მათ კბილს აწობდა. საკმაოა რამდენიმე ალერსიანი სიტყვა, რომ ცხენი სრულიად მშვიდად იდგეს კბილის ამოღებისას. - ვეღად ადამიანე-

სოცლის გაყვირილი

- მამა, დღეს სკოლაში მშობელთა კრებაა, ოღონდ უადრესად ვიწრო წრისათვის.

- რას ნიშნავს „უადრესად ვიწრო წრისათვის“?

- იმას, რომ კრებაზე იქნებით მარტო მასწავლებელი და... შენ.

სკოლიდან დაბრუნებულ მაქსს მამამ დღიური მოსთხოვა:

- მაჩვენე ერთი, ენახო, რა ნიშნები გაქვს?

- ფრისკს მივეცი, მიხზოვა, მომეცო, მინდა ჩემი მშობლები შევამინო.

პანსი სკოლიდან ტანსაცმელზე მოგლეჯილი დაბრუნდა.

- რა მოხდა, რა დავგმართა?! - მკაცრად ჰკითხა დედამ.

- მე და ოტო ვიზხუბეთ, და... - არ ვიცი... არ ვიცი... ალბათ შერთვის ახალი კოსტუმის ყიდვა მოგვიწევს.

- ეს რა არის, - ამაყად მიუგო პანსმა, - შენ ოტო უნდა ნახო, რა დღეშია! დედამისს ალბათ ახალი შვილის ყიდვა მოუწევს.

მასწავლებელმა მოსწავლეს ჰკითხა:

- რა არის გამჭვივრავლე საგანი?

მოსწავლემ ვერ უპასუხა.

- მაშ კარგი, აგისინი, - უთხრა მასწავლებელმა, - გამჭვივრავლე საგანი არის ისეთი საგანი, რომლიდანაც დანახვა შეიძლება. ახლა გასაგებია?

- დიახ მასწავლებელო.

- მაშ, მაგალითი დამისახელებე.

- კბე, მასწავლებელო.

მასწავლებელი: პიერინო, იცი, რატომ უსწრებხს ვეროპის საათი ამერიკისას?

პიერინო: დიახ, მასწავლებელო, იმიტომ რომ ამერიკა უფრო გვიან აღმოაჩინეს.

ტოტო და მისი და, მარი კაფეში საუბრობენ. მარის ნამცხვარი იატაკზე დაუვარდა.

- ვაიმე, ჩემი ნამცხვარი! ნამდვილად ძალი შუჭამს.

- ნუ გეშინია, მე ფეხი მაგრად დავადგი შენს ნამცხვარს, - დაამშვიდა მამა მარი.

- შენ მითხარი აქ ძალიან თხელი წყალია, სინამდვილეში კი მანქანა ძლივს ამოვათრეით, -

უსაყვედურა მდინარის ნაპირზე მდგომ ბიჭს მანქანის პატრონმა.

- რა ვიცი, იხეხვს წყალი მუცლამდე სწვდებოდა და...

- თქვენი ძალი წუხელ მიფელი ღამე ყფდა!

- ეგ არაფერი, არ იღარდოთ, დღისით გამოიძინებს.

ტელეფონმა დაიწკრილა. ყურმილი პატარა პანსმა აიღო.

- საქალაქთაშორისო სატელეფონო სადგურიდან გირეკავთ, თქვენს სახელზე დეებუმა.

- დედა და მამა შინ არ არიან, - უპასუხა პანსმა.

- არა უშავს, შენც ხომ შეგიძლია დეებუშის მიღება, აილე ფანქარი და ჩაიწერე.

- კარგი, ახლავე. - უპასუხა პანსმა, კარგა ხანს ეძება ფანქარი და ისევე ტელეფონს დაუბრუნდა.

- ცოტა ხანს მოიცადეთ, ფანქარი კი ვიპოვე, მაგრამ წვერი წასათლელი აქვს, ამ წუთში მონახავ სხვა ფანქარს.

რამდენიმე წუთის შემდეგ პანსმა ყურმილი აიღო და ჩასძახა: - ალო, ფანქარი ვიპოვე, მაგრამ იცით, რა?

- რა? - ჰკითხა ტელეფონისტმა.

- მე ვერ წერა არ ვიცი.

პატარა ოტო პირველად იყო ოპერაში. შინ რომ დაბრუნდა, დედამ ჰკითხა, ოპერა როგორ მოგეწონათ.

- ყველაფერი ძალიან კარგი და ლამაზი იყო, მაგრამ ვერ გავიგე, რატომ ჰქონდათ წინა სამრიგეში მსხლმ აღამიანებს თან მოტანილი მუსიკალური საკრავები?

მასწავლებელი: რამდენი საათია დღე-ღამეში?

მოსწავლე: ოცდახუთი, მასწავლებელო.

მასწავლებელი: როგორ?

მოსწავლე: თქვენ არ გვითხარით გუშინ დღემ უკვე ერთი საათით მოიმატაო.

- დედაო, დღეს მე უფრო მეტი ვიცოდი, ვიდრე ჩემმა ამხანაგმა გეორგმა, - უთხრა სკოლიდან დაბრუნებულმა პირველკლასელმა ფრანცმა დედას.

- რა გკითხა მასწავლებელმა?

- გაუღიმა კმაყოფილმა დედამ.

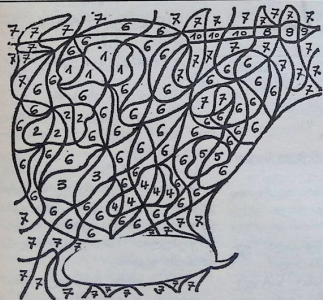
- კვირამ რამდენი დღეაო, მე ხუთი ჩამოეთვალე, გეორგმა კი მხოლოდ ორი.

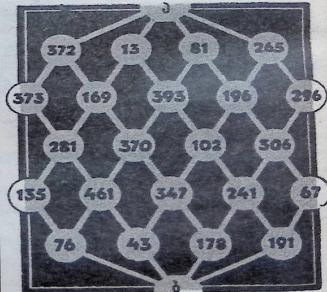
ინილო — ზინილო

თარაზულად: 2. ალ. დიუმას რომანი „სამი მუსეკტერის“ პერსონაჟი; 4. ფრანგი ფიზიკოსი და მათემატიკოსი; 5. მუსიკალური საკრავი; 8. კენკროვანი მცენარე; 9. თვე; 10. ზ. ფალიაშვილის ოპერა; 14. სატვირთო გემი, რომელიც ბუქსირით მოძრაობს; 15. სუსტი ქარი, რომელიც დღისით ზღვიდან ხმელეთისაკენ ქრის, ღამით კი — ხმელეთიდან ზღვისკენ; 19. ქიმიური ელემენტის უმცირესი ნაწილაკი; 20. ორანდიანი სამხედრო ან კომერციული ზომალდი; 21. უნგრელი კომპოზიტორი; 24. ჩრდილოეთ ამერიკის ნახევარკუნძული; 25. მფრინავი ბუძობიანი ცხოველი; 27. კონტინენტი.

შვეულად: 1. დროშა, ანუ... 2. ქალაქი საბერძნეთში; 3. ერთგვარი ფავისფერი კანფეტი; 4. პარკოსნათა ოჯახის მერქნიანი მცენარე; 6. მდინარე რუსეთში; 7. სისხლის მიმოქცევის მთავარი არტერია; 8. აშშ-ს შტატი; 11. კავკასიონის მწვერვალი; 12. იტალიელი კომპოზიტორი; 13. ქალაქი ეგვიპტეში; 16. სულთმობრძავის მდგომარეობა; 17. თვალსაჩინო ადგილზე გამოკრული კულტურული ან სპორტული ღონისძიების მუწყე ბელი განცხადება; 18. დაბა საქართველოში; 23. ქალაქი ერაყში; 23. ტექნიკური კულტურების წარმომადგენელი მცენარე; 26. გარეული ცხოველი.

გააფერადე ერთიანი ციფრებით აღნიშნული მონაკვეთები და მიხედვით, რის დახატვა სურდა მხატვარს

აღნიშნული — 1000
აღნიშნული მძვინვარეობს სხვადასხვა გზა, მაგრამ მათ შორის ერთი გზის იმ წრეებზე, რომელთა ჯამიც 1000 უდრის. მოძებნე ეს გზა.

საქართველოს მედიის

მესციის ზაფშეთა თელავლდრული ანსამბლი
სელმბღანელი ს. უდანიანი

ანსამბლი
„ხიბლი“

ახმეცის
ანსამბლი
„ზახტრინი“

ანსამბლი „მანთაჟი“

ანსამბლი „ბეული თბილისი“

სელმბდვანელები ეკა ჩაჩავა, დალი ვაჟინაშვილი
(მაყურებლის სიმპათიის პრიზი)